

“Synergy Group” MMC

31 dekabr 2015-ci il tarixinə

**Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına
uyğun Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə
Hesabatları**

Mündəricat

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Vəziyyəti Haqqında Hesabat	1
Konsolidasiya Edilmiş Mənfəət və ya Zərər və Sair Məcmu Gəlir Haqqında Hesabat	2
Konsolidasiya Edilmiş Kapitalda Dəyişikliklər Haqqında Hesabat.....	3
Konsolidasiya Edilmiş Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti Haqqında Hesabat	4

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

1	“Synergy Group” və onun Fəaliyyəti	5
2	Qrupun Əməliyyat Mühiti.....	6
3	Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi	7
4	Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr	16
5	Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi.....	18
6	Yeni Uçot Qaydaları	18
7	Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar və Qalıqlar	21
8	Əsas Vəsaitlər	22
9	Bioloji Aktivlər	24
10	Asılı və Birgə Müəssisələrə İnvestisiyalar	25
11	Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar	26
12	Debitor Borcları	28
13	Mal-Material Ehtiyatları	29
14	Qabaqcadan Ödənişlər	30
15	Pul Vəsaitləri və Onların Ekvivalentləri və ARMB-də Yerləşdirilmiş Məcburi Ehtiyatlar	30
16	Müştərilər və Banklar Tərəfindən Yerləşdirilmiş Depozitlər.....	31
17	Nizamnamə Kapitalı	31
18	Borc Öhdəlikləri	32
19	Kreditor Borcları	33
20	Gəlirlərin Kateqoriyalar üzrə Təhlili.....	33
21	Satışların və Xidmətlərin Maya Dəyəri	33
22	İnzibati və Sair Əməliyyat Xərcləri	34
23	Maliyyə Xərcləri.....	34
24	Mənfəət Vergisi	34
25	Təəhhüdlər və Şerti Öhdəliklər	37
26	Nəzarət Olunmayan İştirak Payı	38
27	Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi	39
28	Kapitalın İdarə Edilməsi	41
29	Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri	42
30	Maliyyə Alətlərinin Qiymətləndirmə Kateqoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi.....	43

“Synergy Group” MMC
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Vəziyyəti Haqqında Hesabat
(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

	Qeyd	31 dekabr 2015	31 dekabr 2014
AKTİVLƏR			
Uzunmüddətli aktivlər			
Əsas vəsaitlər	8	68,458,525	54,449,768
Qeyri-maddi aktivlər		460,417	306,345
Bioloji aktivlər	9	432,058	457,934
Asılı və birgə müəssisələrə investisiyalar	10	125,729,581	26,001,116
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	12	10,420,902	-
Qabaqcadan ödənişlər	13	13,619,071	14,136,559
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivi	24	150,529	135,084
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		219,271,083	95,486,806
Cari aktivlər			
Mal-material ehtiyatları	13	8,829,547	7,996,218
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	12	73,290,438	-
Banklardan alınacaq vəsaitlər		8,060,610	
Debitor borcları	12	79,152,960	14,888,440
Bioloji aktivlər	9	37,085	183,512
ARMB-də yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar		121,234	
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	15	17,459,543	1,598,272
Cəmi cari aktivlər		186,951,417	24,666,442
CƏMİ AKTİVLƏR		406,222,500	120,153,248
KAPİTAL			
Nizamnamə kapitalı	17	15,000,000	15,000,000
Yığılmış zərər		(99,985,759)	(69,522,835)
Əlavə kapital qoyuluşları		289,638,562	57,535,483
Xarici valyutanın çevrilməsi üzrə məcmu ehtiyat		(35,303)	(35,303)
Baş Müəssisənin səhmdarlarına aid olan kapital		204,617,500	2,977,345
Nəzarət olunmayan iştirak payı		(72,949,767)	(27,167,900)
CƏMİ KAPİTAL		131,667,733	(24,190,555)
ÖHDƏLİKLƏR			
Uzunmüddətli öhdəliklər			
Müştərilər və banklar tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər		43,731,227	-
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri	18	132,171,014	137,463,500
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliyi	24	384,651	340,380
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		176,286,892	137,803,880
Cari öhdəliklər			
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və overdraftlar		31,711,499	2,251,314
Kreditor borcları	19	66,556,375	4,288,609
Cəmi cari öhdəliklər		98,267,875	6,539,923
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		274,554,767	144,343,803
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		406,222,500	120,153,248

29 iyun 2016-cı il tarixində İdarə Heyətinin adından imzalanmış və dərc olunmaq üçün təsdiqlənmişdir.

Rəşad Babayev
İcraçı direktorun vəzifəsini müvəqqəti icra edən

Elnur Əsgərli
Maliyyə direktoru

"Synergy Group" MMC**Konsolidasiya Edilmiş Mənfəət və ya Zərər və Sair Məcmu Gəlir Haqqında Hesabat***(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)*

	Qeyd	2015	2014
Gəlirlər	20	27,714,830	16,698,968
Satış və xidmətlərin maya dəyəri	21	(18,447,889)	(26,882,084)
Ümumi mənfəət/(zərər)		9,266,941	(10,183,116)
Faiz hesablanan maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat		(27,926,261)	
İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	22	(27,717,955)	(55,837,924)
Sair əməliyyat gəlirləri		4,563,141	1,545,272
Xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə zərər çıxılmaqla gəlir		291,392	-
Bioloji aktivlərin ədalətli dəyəri üzrə zərər çıxılmaqla gəlir	9	273,206	210,659
Əməliyyat zərəri		(41,249,536)	(64,265,109)
Asılı və birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	10	1,462,515	52,201
Maliyyə məsrəfləri (faiz xərcləri)	23	(9,856,494)	(2,020,998)
Məzənnə zərərləri		(26,315,498)	(542,066)
Dividend gəliri		2,500,000	-
Güzəştli alış üzrə gəlir		198,632	-
Mənfəət vergisindən əvvəlki zərər		(73,260,381)	(66,775,972)
Mənfəət vergisi faydası/(xərçi)	24	(2,477,388)	231,760
İl üzrə zərər		(75,737,769)	(66,544,212)
Sair məcmu gəlir:			
Məzənnə fərqləri		-	(18,900)
İl üzrə cəmi məcmu zərər		(75,737,769)	(66,563,112)
Zərər aiddir:			
- Baş Müəssisənin səhmdarlarına		(30,462,924)	(36,381,361)
- Nəzarət olunmayan iştirak payına		(45,274,845)	(30,162,851)
İl üzrə zərər		(75,737,769)	(66,544,212)
Cəmi məcmu zərər aiddir:			
- Baş Müəssisənin səhmdarlarına		(30,462,924)	(36,390,811)
- Nəzarət olunmayan iştirak payına		(45,274,845)	(30,172,301)
İl üzrə cəmi məcmu zərər		(75,737,769)	(66,563,112)

"Synergy Group" MMC

Konsolidasiya Edilmiş Kapitalda Dəyişikliklər Haqqında Hesabat

(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

	Baş Müəssisənin səhmdarlarına aid olan hissə						
	Nizamnamə kapitalı	Əlavə kapital qoyuluşları	Yığılmış zərər	Xarici valyutanın çevrilməsi üzrə məcmu ehtiyat	Cəmi	Nəzarət olunmayan iştirak payı	Cəmi
1 yanvar 2014-cü il tarixinə qalıq	15,000,000	130,514,067	(33,141,474)	(25,853)	112,346,740	20,236,096	132,582,836
İl üzrə zərər	-	-	(36,381,361)		(36,381,361)	(30,162,851)	(66,544,212)
Sair məcmu gəlir	-	-	-	(9,450)	(9,450)	(9,450)	(18,900)
2014-cü il üzrə cəmi məcmu zərər	-	-	(36,381,361)	(9,450)	(36,390,811)	(30,172,301)	(66,563,112)
Əlavə kapital qoyuluşları, səhmdarlar tərəfindən geri götürülmüş məbləğlər çıxılmaqla	-	(72,978,584)	-	-	(72,978,584)	(17,231,695)	(90,210,279)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə qalıq	15,000,000	57,535,483	(69,522,835)	(35,303)	2,977,345	(27,167,900)	(24,190,555)
İl üzrə zərər	-	-	(30,462,924)	-	(30,462,924)	(45,274,845)	(78,237,769)
Sair məcmu gəlir	-	-	-	-	-	-	-
2015-ci il üzrə cəmi məcmu zərər	-	-	(30,462,924)	-	(30,462,924)	(45,274,845)	(78,237,769)
Əlavə kapital qoyuluşları, səhmdarlar tərəfindən geri götürülmüş məbləğlər çıxılmaqla		232,103,079			232,103,079	(507,022)	231,596,057
31 dekabr 2015-ci il tarixinə qalıq	15,000,000	289,638,562	(99,985,759)	(35,303)	204,617,500	(72,949,767)	131,667,733

	Qeyd	2015	2014
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Mənfəət vergisindən əvvəlki zərər		(73,260,381)	(66,775,972)
Düzəlişlər:			
Əsas vəsaitlərin amortizasiyası	21,22	5,736,381	43,585,137
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası və dəyərsizləşməsi		79,961	76,272
Bioloji aktivlərin dəyərsizləşməsi	9	-	965,010
Debitor borcların dəyərsizləşməsi	22	646,555	949,933
Bioloji aktivlərin ədalətli dəyəri üzrə zərər çıxılmaqla gəlir	9	(273,206)	(210,659)
Əsas vəsaitlərin silinməsi üzrə gəlir çıxılmaqla zərər	22	7,266	232,596
Maliyyə məsrəfləri	23	9,856,494	2,020,998
Sair gəlirlər		(1,228,361)	-
Məzənnə fərqləri		(4,657,254)	542,066
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat		22,064,825	-
Mal-material ehtiyatlarının dəyərsizləşməsi	20	788,557	1,035,041
Asılı və birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	10	(1,462,515)	(52,201)
Dövriyyə kapitalında dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
ARMB-də yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlarda artım		(41,701,678)	(17,631,779)
Banklardan alınacaq vəsaitlərdə artım		(121,234)	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslarda artım		(8,060,610)	-
Debitor borclarında artım		(105,776,164)	-
Mal-material ehtiyatlarında azalma		(65,528,968)	(1,511,145)
Müştərilər və banklar tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlərdə artım		(1,026,896)	521,112
Kreditor borclarında artım		43,731,227	-
		61,777,526	1,041,458
Dövriyyə kapitalında dəyişikliklər			
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(116,706,797)	(17,580,354)
Ödənilmiş faizlər		(2,111,903)	-
		(8,719,300)	(2,366,459)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri			
		(127,538,000)	(19,946,813)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Əsas vəsaitlərin alınması		(17,025,903)	(21,520,537)
Əsas vəsaitlərin satışından daxilolmalar		4,520	414,236
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		(99,302)	(61,115)
Bioloji aktivlərə investisiya		29,672	(900,691)
Asılı və birgə müəssisələrə investisiyalar	10	(98,265,950)	(8,706,000)
Törəmə müəssisələrin alınması, nağd pul ödənişləri çıxılmaqla		39,420	-
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri			
		(112,817,543)	(30,774,107)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
ARMB-dən götürülmüş kredit üzrə daxilolmalar	16	15,000,000	
Uzunmüddətli borc öhdəliklərindən daxilolmalar	18	73,567,246	137,463,500
Uzunmüddətli borc öhdəliklərinin ödənilməsi		(133,466,466)	
Qısamüddətli borc öhdəliklərindən daxilolmalar	18	17,065,565	2,137,080
Qısamüddətli borc öhdəliklərinin ödənilməsi		(13,587,038)	-
Səhm emissiyasından daxilolmalar	17	10,500	29,877,050
Səhmdarlar tərəfindən kapital qoyuluşları (səhm emissiyasından başqa)		302,817,665	22,300,526
Səhmdarlar tərəfindən geri götürülmüş məbləğlər		(69,655,251)	(142,387,855)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri			
		191,752,221	49,390,301
Məzənnə dəyişikliklərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		66,964,593	(503,803)
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri			
	15	1,598,272	3,432,694
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis (azalma)/artım			
		15,861,271	(1,834,422)
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri			
	15	17,459,543	1,598,272

1 “Synergy Group” və onun Fəaliyyəti

“Synergy Group” MMC və onun törəmə müəssisələrinin (birlikdə “Qrup” və ya “Synergy Group” adlandırılacaq) 31 dekabr 2015-ci il tarixində tamamlanan il üçün hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq hazırlanmışdır.

Qrup 25 yanvar 2010-cu il tarixində Azərbaycan Respublikasında təsis olunub və bu ölkədə fəaliyyət göstərir. Qrup Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq səhmdar cəmiyyəti formasında təsis edilmişdir. 31 dekabr 2015-ci və 2014-cü il tarixlərinə Qrupun son nəzarətədiçi tərəfi cənab A. Kamilovdur.

Qrup aşağıdakı şirkətlər ilə təmsil olunur:

1. “Synergy Group” MMC – baş müəssisə;
2. “AAC” MMC – inşaat materiallarının istehsalı, törəmə müəssisə, iştirak payı 39%;
3. “Synergy Construction” MMC – inşaat, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%, aşağıdakı müəssisədə iştirak payına malikdir:
  - a) “Renaissance Construction Azərbaycan” MMC - inşaat, birgə müəssisə, iştirak payı 50%;
4. “Azagro” MMC – kənd təsərrüfatı, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%;
5. “B.N.M.” MMC – turizm və otelçilik, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%;
6. “Cybernet” MMC – informasiya texnologiyaları, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%, aşağıdakı müəssisədə iştirak payına malikdir:
7. “Azorchid Hotels” MMC – turizm və otelçilik, törəmə müəssisə, iştirak payı 70%;
8. “Caspian Coast Winery and Vineyards” MMC – şərabçılıq, törəmə müəssisə, iştirak payı 50%, aşağıdakı müəssisədə iştirak payına malikdir:
  - a) “Tradehouse Caspian Coast Winery and Vineyards” MMC – şərab məhsullarının satışı və paylanması, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%;
9. “Khazar-Turizm” MMC – turizm və otelçilik, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%;
10. “Bestpack” MMC – poliqrafiya və qablaşdırma, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%;
11. “Caspian Agro” MMC – kənd təsərrüfatı, törəmə müəssisə, iştirak payı 50%, aşağıdakı müəssisədə iştirak payına malikdir:
  - a) “Azagroexport” MMC – kənd təsərrüfatı, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%;
12. “Exclusive Dining” MMC – restoran, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%;
13. “Shamkir City Hotels and SPA” MMC – turizm və otelçilik, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%;
14. “Azərbaycan Universiteti” – təhsil, törəmə müəssisə, iştirak payı 90%, aşağıdakı müəssisədə iştirak payına malikdir:
  - a) “Unicamp” MMC – təhsil, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%;
15. “Ecolime” MMC – tikinti materiallarının istehsalı, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%;
16. “Synergy Foundation” – qeyri-kommersiya təşkilatı, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%;

1 “Synergy Group” və onun Fəaliyyəti (davamı)

17. “Synergy Development” MMC – daşınmaz əmlakın idarə olunması, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%;
18. “Synac” LLC – təhsil, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%;
19. “Synergy Sport” MMC – qeyri-kommersiya təşkilatı, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%;
20. “Synergy Technics” MMC – investisiya şirkəti, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%, aşağıdakı müəssisədə iştirak payına malikdir:
  - a) “Zəyəmkəndmaş” ASC – metal konstruksiyaların istehsalı, törəmə müəssisə, iştirak payı 51%;
21. “Azerbaijan Global Investments” ASC – investisiya şirkəti, asılı müəssisə, iştirak payı 32%;
22. “Azerbaijan Fibro Cement” MMC – tikinti materiallarının istehsalı, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%;
23. “Synergy Jet” MMC, - jet əməliyyat şirkəti, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%;
24. “Synergy Trading” MMC, ticarət şirkəti, törəmə müəssisə, iştirak payı 100%;
25. “Caspian Development Bank” ASC, törəmə müəssisə, iştirak payı 99.91%;

Rusiya Federasiyasında fəaliyyət göstərən “Tradehouse Caspian Coast Winery and Vineyards” MMC-dən başqa, Qrupa daxil olan bütün şirkətlər Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərir.

Qrupun əsas fəaliyyəti. Qrupun əsas fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasının ərazisində bank, inşaat, tikinti materiallarının və metal konstruksiyaların istehsalı, informasiya texnologiyaları, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı, otelçilik və turizm, poliqrafiya və qablaşdırma, təhsil, şərabçılıq kimi kommersiya fəaliyyətindən və eyni zamanda qeyri-kommersiya fəaliyyətindən ibarətdir. Qrupun istehsalat sahələri əsasən Bakı, Xırdalan, Şəmkir, Xaçmaz və Siyəzən şəhərlərində yerləşir.

Qrupun hüquqi ünvanı və fəaliyyət göstərdiyi yer. Qrupun hüquqi ünvanı: Zərifə Əliyeva küçəsi 55, AZ1095, Bakı, Azərbaycan.

Təqdimat valyutası. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, Azərbaycan Manatı ilə (“AZN”) ifadə olunmuşdur.

2 Qrupun Əməliyyat Mühiti

Azərbaycan Respublikası. Azərbaycanda iqtisadi islahatlarla yanaşı bazar iqtisadiyyatına uyğun hüquqi, vergi və normativ baza inkişaf etməkdədir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi bu islahatlardan, eləcə də hökumətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır.

Xam neftin qiymətlərindəki əhəmiyyətli azalmadan sonra 21 fevral 2015-ci il tarixində ABŞ dollarına qarşı Azərbaycan Manatı 34%, 21 dekabr 2015-ci il tarixində isə 47% devalvasiya edilmişdir. İkinci devalvasiyadan sonra Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı Manatın üzən məzənnə rejiminə keçdiyini elan etmişdir. İlin sonundan 2016-cı ilin iyun ayınadək məzənnə dərəcələri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməmişdir.

Bu hadisələr idxal məhsullarının qiymətinin artması ilə nəticələnsə də, ümumi inflyasiya tempi devalvasiya faizindən əhəmiyyətli dərəcədə aşağı olmuşdur. Bu dəyişikliklər devalvasiyanın təsirinə həssas olan şirkətlər üçün satılan malların maya dəyərinin və əməliyyat xərclərinin artmasına gətirib çıxara bilər. İqtisadi artım və xarici valyuta ehtiyatlarının cəlb edilməsi ilə bağlı qeyri-müəyyənliklər hələ də mövcuddur və bu, Qrupun gələcək maliyyə nəticələrinə, maliyyə vəziyyətinə və biznes perspektivlərinə hazırda müəyyən edilə bilməyən dərəcədə mənfi təsir göstərə bilər.

2 Qrupun Əməliyyat Mühiti (davamı)

Azərbaycan hökuməti ölkə iqtisadiyyatına xarici investisiyalar cəlb etmək və qeyri-neft sektorunu inkişaf etdirmək məqsədilə islahatların sürətləndirilməsi və iqtisadiyyata dəstəyin göstərilməsi ilə bağlı planlarını açıqlamışdır. Xarici investorların cəlb edilməsi məqsədilə xarici valyutanın ölkədən çıxarılması zamanı əlavə rüsumların tətbiq olunmaması haqqında qanun qəbul edilmişdir. Bundan əlavə, sahibkarlıq fəaliyyətini dəstəkləmək üçün vergi qaydalarının sadələşdirilməsi ilə bağlı digər normativ islahatlar aparılmışdır.

Qrupun Rəhbərliyi hazırkı iqtisadi mühitdə baş verən dəyişiklikləri müşahidə edir və Qrupun yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin dayanıqlığını və inkişafını dəstəkləmək üçün qabaqçılıq tədbirlər görür.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi

Maliyyə hesabatlarının tərtibatının əsasları. Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına (“BMHS”) uyğun olaraq ilkin dəyər metoduna əsasən hazırlanmışdır. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən əsas uçot siyasətləri aşağıda göstərilir. Həmin uçot siyasətləri başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, təqdim edilən bütün dövrlərə müvafiq şəkildə tətbiq edilmişdir (Qrup tərəfindən qəbul edilmiş yeni və ya yenidən işlənmiş standartlar üçün 5-ci Qeydə baxın).

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları. Törəmə müəssisələr Qrupun birbaşa və ya dolayısı ilə səsvermə hüquqlu səhmlərinin 50%-dən artıq hissəsinə sahib olduğu və ya qazanc əldə etmək məqsədilə onun maliyyə və əməliyyat siyasətinə nəzarət etmək gücü olduğu müəssisələr və digər təşkilatlardır (xüsusi təyinatlı müəssisələr daxil olmaqla). Qrupun digər müəssisəyə nəzarət etməsini müəyyənləşdirərkən istifadə edilməsi və ya dəyişdirilməsi mümkün olan potensial səsvermə hüquqlarının mövcudluğu və təsiri nəzərə alınır. Törəmə müəssisələr, onların əməliyyatları üzrə effektiv nəzarət Qrupa keçdiyi andan (alış tarixindən) konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil edilir və nəzarətin itirildiyi tarixdən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından çıxarılır.

Ümumi nəzarət altında olan tərəflərdən alınmış törəmə müəssisələr istisna olmaqla, Qrup tərəfindən törəmə müəssisələrin alınması alış metodu ilə uçota alınır. Əldə edilmiş müəyyən edilə bilən aktivlər və müəssisələrin birləşməsi zamanı qəbul edilmiş öhdəliklər və şərti öhdəliklər nəzarət olunmayan iştirak payının həcmindən asılı olmayaraq, alış tarixinə ədalətli dəyərlə əks etdirilir.

Qrup mövcud iştirak paylarını əks etdirən və pay sahibinə müəssisənin likvidasiyası halında xalis aktivlərdə proporsional həcmdə pay əldə etmək hüququ verən nəzarət olunmayan iştirak payını hər bir əməliyyat üzrə fərdi qaydada a) ədalətli dəyərlə və ya b) əldə edilmiş müəssisənin xalis aktivlərində nəzarət olunmayan iştirak payına proporsional şəkildə qiymətləndirir. Mövcud iştirak paylarını əks etdirməyən nəzarət olunmayan iştirak payı ədalətli dəyərlə qiymətləndirilir.

Qrup şirkətləri arasında həyata keçirilən bütün əməliyyatlar, bu əməliyyatlar üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər, eləcə də Qrup daxilindəki əməliyyatlar üzrə qalıqlar konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil edilmir. Realizasiya olunmamış zərərər də dəyərin bərpa edilməsi halları istisna olmaqla, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından çıxarılır. Qrup və onun törəmə müəssisələri Qrupun siyasətinə uyğun vahid uçot siyasətləri tətbiq edir.

Nəzarət olunmayan iştirak payı Qrupun birbaşa və ya dolayısı ilə sahib olmadığı paya düşən törəmə müəssisənin xalis fəaliyyət nəticələrinin və kapitalının bir hissəsini əks etdirir. Nəzarət olunmayan iştirak payı Qrupun kapitalının ayrıca komponentini formalaşdırır.

Ümumi nəzarət altında olan tərəflərdən törəmə müəssisələrin alınması. Ümumi nəzarət altında olan tərəflərdən törəmə müəssisələrin alınması aktivləri ötürən müəssisənin qiymətləndirmə üsulundan istifadə etməklə alış metodu ilə uçota alınır. Bu metoda uyğun olaraq, birləşdirilmiş müəssisənin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları müəssisələrin təqdim edilən ən erkən dövrün əvvəlindən və ya daha gec olarsa, birləşdirilən müəssisələrin ümumi nəzarətə keçdiyi tarixdən etibarən birləşməsi kimi təqdim edilir. Törəmə müəssisənin ümumi nəzarət altında olan müəssisələr arasında ötürülən aktiv və öhdəlikləri ötürən tərəfin maliyyə hesabatlarında göstərilən balans dəyəri ilə qeydə alınır.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Asılı müəssisələrə investisiyalar. Asılı müəssisələr Qrupun (birbaşa və ya dolayısı ilə) əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərdiyi, lakin onların üzərində nəzarəti olmadığı müəssisələrdir; bir qayda olaraq belə müəssisələrdə səsvermə hüquqlu səhmlərin payı adətən 20%-50% təşkil edir. Asılı müəssisələrə investisiyalar pay iştirakı üzrə uçot metoduna əsasən qeydə alınır və əvvəlcə ilkin dəyərle əks etdirilir. Asılı müəssisələrdən alınmış dividendlər asılı müəssisələrdəki investisiyaların balans dəyərini azaldır. Alışdan sonra asılı müəssisənin xalis aktivlərində Qrupun payındakı digər dəyişikliklər aşağıdakı kimi tanınır: (i) asılı müəssisələrin mənfəət və ya zərərində Qrupun payı il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərərdə asılı müəssisələrin maliyyə nəticələrində payı kimi qeydə alınır, (ii) sair məcmu gəlirlərdə Qrupun payı sair məcmu gəlirlərdə tanınır və ayrıca sətirdə göstərilir, (iii); asılı müəssisələrin xalis aktivlərinin balans dəyərində Qrupun payındakı bütün digər dəyişikliklər asılı müəssisələrin maliyyə nəticələrində mənfəət və ya zərər kimi tanınır.

Lakin asılı müəssisənin zərərlərində Qrupun payı onun həmin müəssisədəki payına, eləcə də hər hansı təminatlı debitor borclarına bərabər və ya ondan artıq olarsa, Qrup asılı müəssisənin adından üzərinə öhdəlik götürdüyü və ya ödənişlər etdiyi hallar istisna olmaqla, gələcək zərərləri tanımır.

Qrup və onun asılı müəssisələri arasındakı əməliyyatlar üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər Qrupun asılı müəssisələrdəki payına proporsional həcmdə silinir; bundan əlavə, realizasiya olunmamış zərərlər həmçinin asılı müəssisənin aktivlərinin dəyərsizləşməsi nəticəsində yaranmadığı halda silinir.

Birgə müəssisələrdə iştirak payı. Birgə müəssisə iki və ya daha çox tərəfin (səhmdarın) birgə nəzarət tətbiq edilməklə həyata keçirdiyi iqtisadi fəaliyyəti əks etdirən müqavilə razılaşmasıdır. Birgə nəzarət yalnız iqtisadi fəaliyyətlə əlaqədar strateji maliyyə və əməliyyat qərarları səhmdarların birgə razılığı ilə tələb edildikdə mövcud olur. Birgə nəzarət olunan müəssisə Qrupun digər səhmdarlar ilə birlikdə nəzarət etdiyi iqtisadi fəaliyyəti həyata keçirmək üçün müəssisə, tərəfdaşlıq və ya digər müəssisənin təsis olunmasını nəzərdə tutan birgə müəssisədir.

Birgə nəzarət olunan müəssisələrin maliyyə nəticələri, aktivləri və öhdəlikləri pay iştirakı üzrə uçot metoduna əsasən hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil edilir. Pay iştirakı üzrə uçot metoduna əsasən birgə nəzarət olunan müəssisəyə investisiya qoyuluşu alış tarixindən sonra birgə nəzarət olunan müəssisənin xalis aktivlərində Qrupun payındakı dəyişikliklər daxil olmaqla və alınmış ödənişlər və investisiyanın dəyərindəki hər hansı dəyərsizləşmə çıxılmaqla maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda uçota alınır. Birgə nəzarət olunan müəssisənin vergidən sonrakı maliyyə nəticələrində Qrupun payı mənfəət və zərər hesabatında əks etdirilir. Birgə nəzarət olunan müəssisənin mənfəət və zərər hesabatından başqa tanıdığı hər hansı gəlir və xərclərdə Qrupun payı səhmdar kapitalında dəyişikliklər haqqında hesabatda əks etdirilir.

Birgə nəzarət olunan müəssisələrin maliyyə hesabatları Qrupda olduğu kimi eyni hesabat dövrü üçün hazırlanır. Lazım olduqda, istifadə edilən uçot siyasətinin Qrupun qəbul etdiyi uçot siyasətinə uyğun olması üçün həmin maliyyə hesabatlarına düzəlişlər edilir.

Qrup birgə müəssisəyə bir daha birgə nəzarət etmədikdə, ona əhəmiyyətli təsir göstərmədikdə və ya həmin müəssisədəki iştirak payı satış üçün nəzərdə tutulduqda, pay iştirakı üzrə uçot metodunu tətbiq etmir.

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları. Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyərdə, ilkin dəyərdə və ya amortizasiya olunmuş dəyərdə qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər əməliyyatın həyata keçirilməsində maraqlı olan, yaxşı məlumatlandırılmış və bir birindən asılı olmayan alıcı və satıcı arasında aktivin mübadilə edilə bildiyi və ya öhdəliyin yerinə yetirildiyi məbləğdir. Ədalətli dəyər fəal bazarda alınıb satılan maliyyə aktivləri üzrə cari təklif qiymətini və maliyyə öhdəlikləri üzrə cari tələb qiymətini əks etdirir. Bir-birini əvəzləşdirən bazar riskləri olan aktiv və öhdəliklər ilə əlaqədar Qrup qarşılıqlı surətdə əvəzləşdirilən risklər üzrə ədalətli dəyər göstəricilərinin müəyyən edilməsi üçün orta bazar qiymətlərindən istifadə edə bilər və xalis açıq mövqeyə müvafiq tələb və təklif qiyməti tətbiq edə bilər.

Maliyyə aləti fəal bazarda o zaman sərbəst surətdə alınıb satıla bilən aktivlər kimi qəbul edilir ki, onların qiymətləri haqqında məlumat fond birjasında və ya digər maliyyə təşkilatından sərbəst və müntəzəm şəkildə əldə edilə bilsin və bu zaman həmin qiymətlər könüllü şəkildə bazar şərtləri çərçivəsində həyata keçirilən real və müntəzəm əməliyyatları əks etdirsin.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Bazar qiymətləri mövcud olmayan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün pul axınlarının diskontlaşdırılması modeli, könüllü şəkildə həyata keçirilən ən son əməliyyatlar haqqında məlumata əsaslanan modellər kimi qiymətləndirmə üsulları, eləcə də investisiya qoyulan müəssisələr haqqında maliyyə məlumatlarının təhlili istifadə edilir. Qiymətləndirmə üsulları müşahidə edilə bilən bazar məlumatları ilə dəstəklənməyən fərziyələrin istifadə olunmasını tələb edə bilər. Bu fərziyələrin hər hansı birinin mümkün alternativ variantla əvəz edilməsi nəticəsində mənfəət, gəlir, aktiv və öhdəlik məbləğlərinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsinə səbəb olacaq hallar barədə məlumat hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

İlkin dəyər alış tarixinə aktivi almaq üçün ödənilmiş pul vəsaitlərini və ya pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinin məbləğini və yaxud verilmiş digər resursların ədalətli dəyərini əks etdirir və əməliyyat xərclərini ehtiva edir. İlkin dəyərlə qiymətləndirmə yalnız bazar qiymətləri olmayan və ədalətli dəyəri etibarlı şəkildə ölçülə bilməyən pay alətlərindəki investisiyalara, eləcə də açıq bazarda alınıb-satılmayan və pay alətləri ilə ödənilməli və onlara bağlı olan derivativlərə tətbiq edilir.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqəlidir. Əlavə xərc əməliyyat həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalарına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Əməliyyat xərclərinə borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri daxil edilmir.

Amortizasiya olunmuş dəyər əsas məbləğin ödənilməsi çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə üzrə zərərlər üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya olunmuş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyərinə daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində bölüşdürülməsi metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər istisna olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərinə diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spreadini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərini hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması. Mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyerdə göstərilən ticarət qiymətli kağızları, derivativlər və digər maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyerdə tanınır. Bütün digər maliyyə alətləri, dövlət və dövlət təşkilatlarından alınmış kreditlər istisna olmaqla, əməliyyat məsrəfləri də daxil olmaqla ədalətli dəyerdə qeydə alınır. İlkin tanınma zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə sübut edilir. İlkin tanınma zamanı yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat qiyməti arasında fərq olduqda yaranan gəlir və ya zərər qeydə alınır. Ədalətli dəyər eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər cari bazar əməliyyatlarının müşahidəsi və yaxud həmin bazarlardan əldə edilən məlumatlara əsaslanan qiymətləndirmə üsulu ilə sübut edilir.

Qanunvericilik və ya mövcud bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində alınıb-satılması nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri (“standart şərtlərlə həyata keçirilən” alış və satışlar) Qrupun maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alış üzrə bütün digər əməliyyatlar müəssisənin həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduqda tanınır.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması. Qrup aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Qrup maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda.

Nəzarət qarşı tərəfin satışa əlavə məhdudiyyətlər qoymadan aktivi tam olaraq əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq imkanına malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Əsas vəsaitlər. Əsas vəsaitlər hər hansı yığılmış amortizasiya və ehtiyac yaranarsa dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla, ilkin dəyerdə uçota alınır. Əsas vəsaitlərə gələcəkdə əsas vəsait kimi istifadə olunması nəzərdə tutulan başa çatdırılmamış tikililər daxildir.

Əsas vəsaitlər ilə bağlı sonrakı xərclər müvafiq olaraq aktivin balans dəyərində və ya ayrıca aktiv kimi yalnız o halda tanınır ki, həmin aktivlə bağlı gələcək iqtisadi səmərənin Qrupa daxil olması ehtimal edilsin və onun dəyəri etibarlı şəkildə ölçülə bilsin. Kiçik həcmli təmir və gündəlik xidmət xərcləri çəkildiyi dövrdə xərcə silinir. Avadanlıqların əsas hissələrinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir.

Rəhbərlik hər bir hesabat dövrünün sonunda əsas vəsaitlər üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcud olub-olmadığını qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa edilə bilən dəyəri təxmin edir. Aktivin bərpa edilə bilən dəyəri onun satış üzrə məsrəfləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Aktivin balans dəyəri onun bərpa edilə bilən dəyərində qədər azaldılır və dəyərsizləşmə zərəri il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Aktivin istifadə dəyərini və ya satış üzrə məsrəflər çıxılmaqla ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün istifadə edilmiş təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə, əvvəlki illərdə tanınmış dəyərsizləşmə zərəri bərpa edilir.

Aktivlərin silinməsindən yaranan mənfəət və ya zərər gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və il üzrə mənfəət və ya zərərdə sair əməliyyat gəlirləri və ya xərcləri kimi tanınır.

Amortizasiya. Torpaq və başa çatdırılmamış tikililər üçün amortizasiya hesablanır. Əsas vəsaitlər üzrə amortizasiya düz xətt metoduna, yəni əsas vəsaitlərin təxmini faydalı istifadə müddəti ərzində aktivlərin ilkin dəyərini onların qalıq dəyərində azaltmaqla hesablanır:

	<u>Faydalı istifadə müddəti</u>
Binalar	14-25 il
Torpaq sahələrinin təkmilləşdirilməsi	25 il
Maşınlar	5-25 il
Mebel və sair avadanlıqlar	4-5 il
Nəqliyyat vasitələri	4-6 il

Aktiv faydalı istifadə müddətinin sonunda nəzərdə tutulan vəziyyətə uyğun olduqda, onun satışı ilə bağlı ehtimal olunan xərclər çıxıldıqdan sonra, Qrup tərəfindən əldə oluna biləcək qiymətləndirilmiş məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Aktivlərin qalıq dəyəri və faydalı istifadə müddəti hər hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və lazım olduqda dəyişdirilir.

Bioloji aktivlər. Qrupun bioloji aktivləri məhsul verən və istehlak olunan bioloji aktivlərdən ibarətdir. Qrupun məhsul verən bioloji aktivlərinə gül və üzüm tıngları daxildir və fiziki cəhətdən torpağa bağlıdır. Belə bioloji aktivlər, eləcə də xam torpaq, torpaq sahələrinin təkmilləşdirilməsi mexanizmləri və bioloji aktivlərdən ibarət olan qarşılıqlı əlaqəli aktivlər üçün ayrıca bazar mövcud olmadığına görə Qrupun rəhbərliyi bioloji aktivləri hər hansı yığılmış amortizasiya və yığılmış dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla, ilkin dəyerdə qiymətləndirir. Məhsul verən bioloji aktivlərin ilkin dəyəri bitkilərin alış dəyərindən və həmin bitkilərin məhsuldarlıq səviyyəsinə çatdırılması üçün çəkilmiş digər xərclərdən ibarətdir.

Məhsul verən bioloji aktivlər uzunmüddətli aktivlər kimi təsnifləşdirilir və düz xətt metoduna əsasən məhsul yığım dövrü ərzində amortizasiya olunur.

Qrupun bioloji aktivlərindən əldə edilmiş kənd təsərrüfatı məhsulları yığım anında təxmin edilən satış xərcləri çıxılmaqla, ədalətli dəyərlə qiymətləndirilir.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Qeyri-maddi aktivlər. Qrupun qeyri-maddi aktivləri müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olmaqla əsasən kapitallaşdırılmış proqram təminatından və torpaqdan istifadə hüququndan ibarətdir.

Proqram təminatı üzrə əldə edilmiş lisenziyalar və torpaqdan istifadə hüququ onların alınması və tətbiq edilməsi üçün çəkilmiş xərclərin əsasında kapitallaşdırılır.

Qrup tərəfindən nəzarət olunan identifikasiya edilə bilən unikal proqram təminatı ilə birbaşa əlaqəli olan tərtibat xərcləri, çəkilmiş xərclərdən artıq olan əlavə iqtisadi səmərə gətirəcəyi halda qeyri-maddi aktivlər kimi tanınır. Kapitallaşdırılmış xərclərə proqram təminatını tərtib edən işçilərə sərf olunan xərclər və ümumi təsərrüfat xərclərinin müvafiq hissəsi daxildir. Proqram təminatı ilə əlaqədar bütün digər xərclər (məs, texniki dəstək xərcləri) çəkildiyi zaman xərcə silinir.

Qeyri-maddi aktivlər təxmin edilən faydalı istifadə müddətləri ərzində düz xətt metodu ilə amortizasiya olunur.

	<u>Faydalı istifadə müddəti</u>
Proqram təminatı üzrə lisenziyalar	10 il
Torpaqdan istifadə hüququ	99 il

Qeyri-maddi aktivlər dəyərsizləşdikdə, onların balans dəyəri istifadə dəyəri ilə satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərdən daha yüksək olan dəyərə silinir.

Mənfəət vergisi. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilən mənfəət vergisi Qrupa daxil olan hər bir ayrıca müəssisə üçün Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonuna qüvvəyə minmiş qanunvericiliyinə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci (kreditli) cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarət olub, mənfəət və zərər hesabatında qeydə alınır. Lakin, həmin və ya başqa dövrdə bilavasitə kapital hesablarında qeydə alınan əməliyyatlara aid olan vergilər bilavasitə kapital hesablarında qeydə alınır.

Cari mənfəət vergisi cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər inzibati və sair əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. İlk uçot zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin ilkin qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanmır (müəssisələrin birləşməsi halları istisna olmaqla). Təxirə salınmış vergi qalıqları, qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır. Təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri yalnız Qrupun ayrı-ayrı müəssisələri arasında əvəzləşdirilir.

Gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri və keçmiş illərin vergi zərərləri vergi tutulan gələcək gəlirlərin yaranması və bu gəlirlər üzrə çıxılmaların istifadə edilməsi ehtimalını nəzərə alaraq tanınır.

Qrup töərəmə müəssisələrin dividendləri və ya onların satışından əldə edilən gəlirlərə tətbiq edilən vergilər üzrə müvəqqəti fərqlərin qaytarılmasına nəzarət edir. Rəhbərliyin yaxın gələcəkdə müvəqqəti fərqlərin qaytarılmasını gözlədiyi hallar istisna olmaqla, Qrup belə müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi öhdəliklərini tanımır.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Mal-material ehtiyatları. Mal-material ehtiyatları maya dəyəri ilə xalis satış dəyərindən ən aşağı olan dəyərlə qeydə alınır. Mal-material ehtiyatlarının maya dəyəri orta çəkili metod ilə müəyyən edilir. Hazır məhsul və başa çatdırılmamış tikililərin maya dəyərində borc vəsaitləri üzrə xərclər istisna olmaqla, xammal, birbaşa işçi qüvvəsi, digər birbaşa xərclər və müvafiq istehsal xərcləri (normal iş həcminə əsasən) daxildir. Xalis satış dəyəri işin başa çatdırılma və satış xərcləri çıxılmaqla, fəaliyyətin adi gedişində təxmin edilən satış qiymətidir.

Debitor borcları. Debitor borcları effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyerdə qeydə alınır.

Amortizasiya olunmuş dəyerdə tanınan maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi. Maliyyə aktivinin ilkin tanınmasından sonra baş vermiş bir və ya bir neçə halın (“zərər halları”) nəticəsində yaranmış və etibarlı şəkildə təxmin edilə bilən maliyyə aktivləri və ya maliyyə aktivləri qrupu üzrə daxil olacaq pul vəsaitlərinin məbləğinə və ya dövrünə təsir göstərən dəyərsizləşmə üzrə zərərər mənfəət və zərəre aid edilir. Ayrıca qiymətləndirilən maliyyə aktivləri (əhəmiyyətindən asılı olmayaraq) ilə əlaqədar dəyərsizləşmə üzrə zərərin baş verməsinə dair Qrupda obyektiv dəlil olmadıqda, həmin aktiv analoji kredit riskinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna aid edilir və dəyərsizləşməyə görə birlikdə qiymətləndirilir. Maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsi məsələsinə baxarkən Qrupun nəzərə aldığı əsas amillər həmin aktivin vaxtı keçmiş statusu və hər hansı girov təminatının realizasiya oluna bilməsidir. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin baş verməsinə dair obyektiv əlamətlərin mövcud olmasını müəyyən edən əsas meyarlar aşağıda göstərilir:

- hər hansı ödənişin gecikdirilməsi və bu zaman gecikdirilmiş ödənişin hesablaşma sistemlərindəki gecikmə ilə izah edilə bilməməsi;
- qarşı tərəfin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri ilə üzləşməsi və bunun Qrupun borcalan haqqında maliyyə məlumatları ilə təsdiqlənməsi;
- qarşı tərəfin müflisləşməsi və ya onun maliyyə strukturunun yenidən təşkil edilməsi riskinə məruz qalması;
- qarşı tərəfə təsir göstərən milli və ya yerli iqtisadi şəraitin dəyişməsi nəticəsində onun ödəniş statusunda mənfə dəyişikliklərin baş verməsi; və ya
- girovun dəyərinin (əgər mövcuddursa) bazar şərtlərinin pisləşməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düşməsi.

Dəyərsizləşməyə qarşı məcmu şəkildə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri qrupundakı pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti, həmin aktivlərlə bağlı müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinə, keçmişdə baş vermiş zərər halları nəticəsində yaranacaq vaxtı keçmiş borcların həcminə dair rəhbərlikdə mövcud olan statistikaya və vaxtı keçmiş borcların geri qaytarılması nailiyyətinə əsasən müəyyən edilir. Keçmiş dövrlərə təsir göstərməyən cari şəraitin təsirini əks etdirmək və cari dövrdə mövcud olmayan keçmiş hadisələrin təsirini aradan qaldırmaq məqsədilə, keçmiş illərin statistikasını müşahidə edilə bilən cari məlumatlara əsasən tənzimlənilir.

Amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınan dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri ilə bağlı şərtlərə yenidən baxılarsa və ya bu şərtlər qarşı tərəfin maliyyə vəziyyətindəki çətinliklərə görə dəyişərsə, dəyərsizləşmənin uçotu şərtlərin dəyişməsindən əvvəlki effektiv faiz dərəcəsinə əsaslanır. Şərtlərinə yenidən baxılmış aktivin tanınmasının dayandırılması zamanı risk və faydalar əhəmiyyətli dərəcədə dəyişərsə, yeni aktiv ədalətli dəyərlə tanınır. Bu, adətən ilkin və yeni gözlənilən nağd pul axınlarının cari dəyərləri arasındakı fərq əhəmiyyətli olduqda müşahidə olunur.

Aktivin balans dəyərini effektiv faiz dərəcəsilə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərində (kreditlər üzrə baş verməmiş gələcək zərərər istisna olmaqla) bərabərləşdirmək üçün aktivlər üçün dəyərsizləşmə üzrə zərərər ehtiyat hesablarında qeydə alınır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivləri üzrə təxmin edilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərinin hesablanması girovun əldə edilməsi və satılması xərcləri çıxılmaqla, girov nəticəsində yarana bilən (girovun olub-olmaması ehtimal edildikdə) pul vəsaitlərinin hərəkətinə əks etdirir.

Dəyərsizləşmə üzrə zərərin məbləği sonrakı dövrdə baş vermiş hadisəyə görə azalarsa və həmin azalma obyektiv olaraq zərərin qeydə alınmasından sonra baş vermiş hadisəyə (məsələn, borcalanın kredit reytinginin artması kimi) aid edilərsə, əvvəl qeydə alınmış dəyərsizləşmə üzrə zərər il üzrə mənfəət və zərər hesabına yaradılmış ehtiyata düzəliş etməklə bərpa edilir.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Aktivlər qaytarıla bilmədikdə onlar, aktivin və ya onun hissəsinin bərpa olunması üçün bütün zəruri prosedurların tamamlanmasından və zərərin məbləğinin müəyyən edilməsindən sonra müvafiq zərər ehtiyatından silinir. Əvvəllər silinmiş məbləğlərin bərpa edilməsi il üzrə mənfəət və ya zərərdə dəyərsizləşmə üzrə zərərin azaldılması kimi uçota alınır.

Qabaqcadan ödənişlər. Qabaqcadan ödənişlər dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla maya dəyərində uçota alınır. Qabaqcadan ödənişə aid olan mal və xidmətlərin bir ildən sonra əldə edilməsi gözləniləndə və ya qabaqcadan ödəniş, ilkin uçot zamanı uzunmüddətli aktiv kimi təsnifləşdirilən aktivə aid olduqda, qabaqcadan ödəniş uzunmüddətli aktiv kimi təsnifləşdirilir. Aktivlərin alınması üçün qabaqcadan ödənişlər, Qrupun həmin aktiv üzrə nəzarəti əldə etdiyi halda və həmin aktivlə bağlı gələcək iqtisadi səmərənin Qrupa daxil olması ehtimal edildikdə, həmin aktivin balans dəyərinə köçürülür. Digər qabaqcadan ödənişlər, qabaqcadan ödənişlərə aid olan mal və xidmətlər əldə edildikdə mənfəət və zərər hesabatına silinir. Qabaqcadan ödənişlərə aid olan aktivlər, mal və xidmətlərin əldə edilməyəcəyinə dair əlamət mövcud olduqda, qabaqcadan ödənişin balans dəyəri silinir və müvafiq dəyərsizləşmə üzrə zərər il üzrə mənfəət və zərəre aid edilir. Qısamüddətli qabaqcadan ödənişlər debitor borclarına aid edilir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri pul vəsaitlərinin əvvəlcədən məlum olan məbləğinə asan çevrilə bilən və dəyərini cüzi dəyişməsi kimi riskə məruz qalan qoyuluşlardır. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə Mərkəzi Bankdakı məcburi ehtiyatlar və ilkin ödəniş müddəti üç aydan az olan banklararası depozitlər daxildir. Verilmə tarixində istifadəsi üç aydan çox müddətə məhdudlaşdırılmış vəsaitlər pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya edilmiş dəyərdə qeydə alınır.

Mərkəzi Bankda yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar. Mərkəzi Bankda yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar amortizasiya edilmiş dəyərdə qeydə alınmaqla, Qrupun gündəlik əməliyyatlarını maliyyələşdirmək üçün nəzərdə tutulmayan məcburi ehtiyat depozitlərini əks etdirir və bu səbəbdən pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın tərtib edilməsi məqsədilə pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir.

Banklardan alınacaq vəsaitlər. Banklardan alınacaq vəsaitlər müəyyən edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə ödənilməyə şərt ilə Qrup tərəfindən qarşı tərəf banklara avans şəklində nağd pul verildiyi zaman qeydə alınır. Bu zaman, Qrup yaranmış sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən qeyri-derivativ debitor borcları üzrə alqı-satqı əməliyyatı aparmaq niyyətində olmur. Banklardan alınacaq vəsaitlər amortizasiya edilmiş dəyərle əks etdirilir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar müəyyən edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə ödənilməyə şərt ilə Qrup tərəfindən müştərilərə avans şəklində nağd pul verildiyi zaman qeydə alınır. Bu zaman Qrup yaranmış sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən qeyri-derivativ debitor borcları üzrə alqı-satqı əməliyyatı aparmaq niyyətində olmur. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar amortizasiya edilmiş dəyərle əks etdirilir.

Kreditlərlə bağlı digər öhdəliklər. Qrup kreditlərin verilməsi üçün maliyyə zəmanətləri və öhdəlikləri buraxır. Maliyyə zəmanətləri müştərinin üçüncü şəxslər qarşısında öz öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyini və kreditlər kimi eyni kredit riskinə məruz qaldığı halda, ödənişlərin aparılması üzrə dəyişilməz öhdəlikləri əks etdirir. Kreditlərin verilməsi üzrə maliyyə zəmanətləri və öhdəlikləri əvvəlcə qaydaya görə əldə edilmiş komissiya gəlirləri ilə təsdiqlənən ədalətli dəyərle qeydə alınır. Həmin məbləğ öhdəliyin qüvvədə olduğu müddət ərzində düz xətt metodu ilə amortizasiya edilir. Bu metod Qrupun xüsusi kredit müqaviləsi imzalayacağı və onu qısa müddətdə satmayacağı ehtimal edildikdə tətbiq edilmir; bu cür kreditlərin verilməsi öhdəlikləri üzrə komissiya gəlirləri təxirə salınmaqla, kreditin ilkin uçotu zamanı onun balans dəyərinə daxil edilir. Hər bir hesabat dövrünün sonunda öhdəliklər (i) ilkin uçot zamanı amortizasiya olunmamış məbləğin qalığı və (ii) hər bir hesabat dövrünün sonunda öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan xərclər üzrə ən yaxşı təxminlərdən daha yüksək olanı ilə ölçülür.

Digər qiymətli kağızlar. Bu kateqoriyaya müəyyən edilmiş və ya müəyyən edilə bilən ödənişləri və ödəmə müddəti olan sərbəst surətdə alınıb satılan qeyri-derivativ maliyyə aktivləri daxildir. Rəhbərlik digər qiymətli kağızları ilkin tanınma zamanı təsnifləşdirir və bu təsnifləşdirmənin uyğunluğunu hər bir hesabat dövrünün sonunda yenidən nəzərdən keçirir. Digər qiymətli kağızlar amortizasiya edilmiş dəyərdə qeydə alınır və BMS 39-a uyğun olaraq kreditlər və debitor borcları kimi təsnifləşdirilir.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Nizamnamə kapitalı və digər kapital ehtiyatları. Nizamnamə kapitalı yalnız adi səhmlərdən ibarətdir. Yeni səhmlərin emissiyası ilə birbaşa əlaqəli olan əlavə xərclər kapitalda daxilolmaların azalması kimi (vergi çıxılmaqla) göstərilir. Sair ehtiyatlar Qrupun səhmdarları tərəfindən əlavə kapital qoyuluşlarını əks etdirir. Dövriyyədən çıxarışlar sahibkarlar tərəfindən vəsaitlərin geri götürüldüyü dövrdə kapitaldan çıxılır.

Əlavə Dəyər Vergisi. Hesablanmış və əvəzləşdirilə bilən ƏDV arasındakı fərq hesabat ayından sonra 20 gün ərzində dövlət büdcəsinə ödənilməlidir. Təchizatçıların depozit hesabına ödənilən ƏDV elektron hesab-fakturalar olduğu halda hesablanmış ƏDV müqabilində əvəzləşdirilə bilər. Vergi orqanları ƏDV-nin xalis məbləğdə ödənilməsinə icazə verir. Satış və alış üzrə ƏDV balans hesabatında ümumi məbləğdə qeyd alınır və maliyyə hesabatında ayrıca olaraq aktiv və öhdəlik kimi göstərilir. Debitor borclarının dəyersizləşməsi üzrə ehtiyat yaradıldıqda, dəyersizləşmə üzrə ehtiyat debitor borclarının ümumi məbləğində qeyd alınır (ƏDV daxil olmaqla).

Borc öhdəlikləri. Borc öhdəlikləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınır.

Borc öhdəlikləri üzrə məsrəflərin kapitallaşdırılması. Təyinatı üzrə istifadəyə və ya satışa hazır vəziyyətə gətirilməsi üçün əhəmiyyətli dərəcədə vaxt tələb edilən və ədalətli dəyərlə qeyd alınmayan aktivlərin (kvalifikasiya olunan aktivlər) əldə edilməsi və tikilməsi ilə birbaşa əlaqəli olan ümumi və müəyyən edilmiş məqsədlər üçün cəlb edilmiş borc öhdəlikləri üzrə məsrəflər, kapitallaşdırmanın başlanma tarixi 1 yanvar 2009-cu il və ya daha gec olarsa, həmin aktivlərin dəyərində daxil edilir.

Kapitallaşdırma Qrup tərəfindən (a) kvalifikasiya olunan aktivlər ilə bağlı xərclər çəkildikdə; (b) borc öhdəlikləri üzrə xərclər çəkildikdə; və (c) aktivin təyinatı üzrə istifadəyə və ya satışa hazır vəziyyətə gətirilməsi ilə bağlı zəruri tədbirlər görüldükdə başlayır.

Borc öhdəlikləri üzrə məsrəflərin kapitallaşdırılması aktivlərin əhəmiyyətli dərəcədə istifadəyə və ya satışa hazır olduğu tarixədək davam edir.

Qrup kvalifikasiya olunan aktivlər ilə bağlı kapital xərcləri çəkməyəcəyi halda, qarşısının alınması mümkün olan borc öhdəlikləri üzrə məsrəfləri kapitallaşdırır. Kvalifikasiya olunan aktivin əldə edilməsi üçün vəsaitlərin borc götürüldüyü hallar istisna olmaqla, kapitallaşdırılmış faiz xərcləri Qrupun maliyyələşdirmə xərclərinin orta dəyəri ilə hesablanır (kvalifikasiya olunan aktivlər üzrə xərclərə orta çəkili faiz xərcləri tətbiq edilir). Bu baş verdikdə, həmin borc öhdəliklərinin müvəqqəti investisiyasından yaranan hər hansı investisiya gəlirləri çıxılmaqla, dövr ərzində müəyyən edilmiş borc öhdəliyi üzrə çəkilmiş faktiki xərclər kapitallaşdırılır.

Kreditor borcları. Kreditor borcları qarşı tərəfin müqavilə üzrə öz öhdəliklərini yerinə yetirməsi zamanı hesablanır və effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyərdə qeyd alınır.

Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar. Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlara qeyri-müəyyən müddət və ya məbləğə malik olan qeyri-maliyyə öhdəlikləri daxildir. Qrup keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün Qrup tərəfindən iqtisadi resursların sərf olunması ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ölçülə bildikdə ehtiyatlar uçota alınır. Ehtiyatlar gələcək əməliyyat zərərləri üçün uçota alınır.

Bir sıra analoji öhdəliklər mövcud olduqda, həmin öhdəliklərin ödənilməsi üçün resursların sərf olunması ehtimalı ümumilikdə bütün öhdəliklər üçün müəyyən edilir. Qrup hesabat tarixinə zəmanət müddəti hələ başa çatmayan satılmış məhsulların təmiri və ya əvəz edilməsi ilə bağlı hesablanmış öhdəlikləri tanıyır. Bu ehtiyat əvvəlki dövrlərdə məhsulun təmiri və əvəz edilməsi ilə bağlı statistik məlumatlara əsasən hesablanır.

Qrup ehtiyat üzrə xərclərin ödənilməsini gözlədiyi hallarda, (məsələn sığorta müqaviləsi üzrə) ödənilən məbləğ belə bir ödənişin baş verməsi faktiki olaraq müəyyən edildiyi halda, ayrıca aktiv kimi göstərilir.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Xarici valyutanın çevrilməsi. Qrupun konsolidasiya edilmiş müəssisələrinin funksional valyutası həmin müəssisələrin fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası hesab edilir. Qrupun və onun törəmə müəssisələrinin funksional valyutası və Qrupun təqdimat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan manatıdır (“AZN”).

Monetar aktivlər və öhdəliklər Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının (“Mərkəzi Bank”) müvafiq hesabat dövrünün sonuna qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə uyğun olaraq Qrupun təqdimat valyutasına çevrilir. Bu cür əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların həyata keçirilməsi və monetar aktiv və öhdəliklərin Mərkəzi Bankın ilin sonuna müəyyən etdiyi rəsmi məzənnə ilə Qrupun təqdimat valyutasına çevrilməsi nəticəsində yaranan gəlir və zərər mənfəət və ya zərərdə maliyyə gəlirləri və xərcləri kimi qeydə alınır. İlin sonuna qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilmə ilkin dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələrə tətbiq edilmir.

Xarici valyutada olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr, o cümlədən pay alətləri ədalətli dəyərin müəyyən edildiyi tarixə qüvvədə olan məzənnələrdən istifadə etməklə təqdimat valyutasına çevrilir. Məzənnə dəyişikliklərinin xarici valyutada olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələrə təsiri ədalətli dəyərin dəyişməsindən yaranan gəlir və ya zərərin bir hissəsi kimi əks etdirilir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan əsas valyuta məzənnələri: 1 Rus rublu = 0.0216 AZN, 1 Avro = 1.7046 AZN və 1 ABŞ dolları = 1.5594 AZN (2014: 1 Rus rublu = 0.0133 AZN, 1 Avro = 0.9522 AZN və 1 ABŞ dolları = 0.7844 AZN). Gəlir və xərclərin çevrilməsində istifadə olunan əsas orta valyuta məzənnələri: 1 Rus rublu = 0.0169 AZN, 1 Avro = 1.1331 AZN və 1 ABŞ dolları = 1.0285 AZN (2014: 1 Rus rublu = 0.0208 AZN, 1 Avro = 1.0417 AZN və 1 ABŞ dolları = 0.7844 AZN).

Gəlirlərin tanınması. Gəlirlər alınmış və ya alınacaq məbləğlərin ədalətli dəyəri ilə qiymətləndirilir və bütün diskontlar, geri qaytarılmış mallar və əlavə dəyər vergisi çıxılmaqla əks etdirir. Qrup gəlirin məbləği etibarlı şəkildə qiymətləndirildikdə, gələcək iqtisadi səmərənin müəssisəyə daxil olması ehtimal edildikdə və Qrupun aşağıda göstərilən bütün fəaliyyət növləri xüsusi meyarlara uyğun olduqda gəliri tanıyır. Barter əməliyyatı ilə əldə edilmiş malların ədalətli dəyərini düzgün şəkildə qiymətləndirmək mümkün olmadıqda, gəlir satılmış malların və ya göstərilmiş xidmətlərin ədalətli dəyəri ilə qiymətləndirilir.

Malların satışı. Malların satışından əldə edilən gəlirlər adətən həmin malların yükləndiyi zaman məhsullar üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların ötürüldüyü anda qeydə alınır. Qrup malların nəzərdə tutulan əraziyə daşınması öhdəliyini üzərinə götürdükdə, gəlir malların təyinat məntəqəsində alıcıya verildiyi anda qeydə alınır.

Xidmətlərin satışı. Xidmətlərin realizasiyası müəyyən əqdin tamamlanma dərəcəsi ilə asılı olaraq həmin xidmətlərin göstərildiyi uçot dövründə tanınır. Tamamlanma dərəcəsi faktiki göstərilmiş xidmətlərin ümumi göstərilməli olan xidmətlərə nisbəti kimi müəyyən edilir.

Gəlir və xərclərin tanınması. Bütün borc alətləri üzrə faiz gəlirləri və xərcləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə hesablama metodu ilə qeydə alınır. Bu metoda əsasən faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, sövdələşmə xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

Effektiv faiz dərəcəsinə aid olan komissiya haqlarına maliyyə aktivinin yaradılması və ya alınması, yaxud maliyyə öhdəliyinin (məsələn, ödəmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, zəmanətlərin və ya girovun dəyərləndirilməsi və qeydə alınması, maliyyə alətinin təqdim edilməsi şərtlərinin razılaşdırılması və sövdələşmə sənədlərinin hazırlanması haqları) buraxılması ilə əlaqədar əldə edilmiş və ya ödənilmiş komissiya haqları daxildir. Bazar faiz dərəcələri ilə kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlik üçün Qrup tərəfindən əldə edilmiş komissiya haqları, Qrupun xüsusi kredit müqaviləsini imzalayacağı ehtimal edildikdə və kreditin verilməsindən sonra qısa müddət ərzində onun realizasiyasını planlaşdırmadıqda effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi hesab edilir. Qrup kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlikləri mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərle əks etdirilmiş maliyyə öhdəlikləri kimi təsnifləşdirmir.

Kreditlərin və digər borc alətlərinin vaxtında qaytarılmasına dair şübhə yarandıqda, onlar bərpa dəyərinə qədər azaldılır və dəyərsizləşməni müəyyən etmək üçün gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin diskontlaşdırılması zamanı istifadə edilən effektiv faiz dərəcəsi əsasında faiz gəlirləri hesablanır.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Bütün digər komissiya gəlirləri və sair gəlirlər adətən tamamlanma dərəcəsiindən asılı olaraq hesablama metodu ilə qeydə alınır. Tamamlanma dərəcəsi faktiki göstərilmiş xidmətlərin ümumi göstərilməli olan xidmətlərə nisbəti kimi müəyyən edilir.

Faiz gəlirləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə maliyyələşdirmə zamanı proporsional qaydada tanınır

Tikinti müqavilələri. Tikinti müqavilələri üzrə gəlirlər müqavilə üzrə təxmin edilən ümumi xərclər ilə müqayisədə bu günə qədər çəkilmiş müqavilə xərclərinə əsasən işlərin faiz etibarlı ilə tamamlanma metoduna uyğun olaraq uçota alınır. Müqavilə üzrə görülən işlərdə kənarlaşmalar, iddialar və həvəsləndirici ödənişlər sifarişçinin bu kənarlaşmaları təsdiq edəcəyi və gəlirin məbləğini etibarlı şəkildə qiymətləndirə biləcəyi təqdirdə müqavilə üzrə gəlirin məbləğine daxil edilir. Tikinti müqaviləsinin nəticəsi etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bilmədikdə, müqavilə üzrə gəlir yalnız müqavilə ilə bağlı xərclərin əvəzinin ödəniləcəyi ehtimal olunduğu həcmdə tanınır. Müqavilə ilə bağlı məsrəflər xərc çəkildiyi zaman tanınır.

Müqavilə üzrə ümumi məsrəflərin müqavilə üzrə ümumi gəlirlərdən artıq olması ehtimal olunduqda, ehtimal olunan zərər dərhal xərc kimi tanınır.

Əvəzləşdirmə. Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil edilməsi, qeydə alınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüquq, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya eyni zamanda aktivini realizasiya edərək öhdəliyi ödəmək niyyəti mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər.

İşçilərə ödənişlər. Əmək haqları, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və xəstəlik vərəqələri üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar (məs, səhiyyə xidmətləri və uşaq bağçaları) Qrupun işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlərin göstərildiyi ildə hesablanır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının təsdiqlənməsindən sonra onlara dəyişikliyin edilməsi. Dərc olunduqdan sonra hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına edilmiş hər hansı dəyişiklik Qrupun səhmdarları və rəhbərliyi tərəfindən təsdiqlənməlidir.

4 Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr

Qrup növbəti maliyyə ili ərzində konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında uçota alınan məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik, həmçinin peşəkar ehtimallar və təxminlər irəli sürür. Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Fəaliyyətin fasiləsizliyi. Rəhbərlik hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını fasiləsiz fəaliyyət prinsipinə əsasən hazırlamışdır. Belə bir mülahizə irəli sürərkən rəhbərlik Qrupun maliyyə vəziyyətini, cari planlarını, əməliyyatların gəlirliliyini və maliyyə resurslarından istifadəni nəzərə almışdır.

Qrup 2010-cu ildə təsis edilmiş və həmin ildə fəaliyyətə başlamışdır və 31 dekabr 2015-ci və 2014-cü il tarixlərində tamamlanan illər üzrə Qrupun zərərləri müvafiq olaraq 75,737,769 AZN və 66,544,212 AZN təşkil etmişdir. Bundan əlavə, 31 dekabr 2015-ci və 2014-cü il tarixlərində tamamlanan illər üzrə Qrupun əməliyyat fəaliyyəti üzrə mənfi nağd pul axını müvafiq olaraq 127,538,000 AZN və 19,946,813 AZN olmuşdur. 31 dekabr 2015-ci və 2014-cü il tarixlərinə Qrupun yığılmış zərəri müvafiq olaraq 99,985,760 AZN və 69,522,835 AZN təşkil etmişdir.

Qrupun fəaliyyəti əsasən Baş Müəssisənin səhmdarları və nəzarət olunmayan iştirak payı tərəfindən ayrılmış maliyyə vəsaitləri və banklardan cəlb edilmiş kreditlər hesabına maliyyələşir. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə qeyd olunan tərəflərin ayırdığı vəsaitlər müvafiq olaraq 298,750,846 AZN və 105,632,811 AZN (2014: müvafiq olaraq 74,494,817 AZN və 139,600,580 AZN) təşkil etmişdir. Qrupun fəaliyyətinin fasiləsizliyi səhmdarların Qrupun əməliyyat və investisiya fəaliyyətini davamlı maliyyələşdirmək istəyindən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır. Qrupun səhmdarları hesabat tarixindən sonrakı dövr ərzində Qrupa 71,736,832 AZN məbləğində maliyyə vəsaiti ayırmışdır. Rəhbərlik, həmçinin Qrupun fəaliyyətinin fasiləsizliyini təmin etmək üçün səhmdarlar tərəfindən davamlı maliyyələşdirmənin həyata keçiriləcəyini proqnozlaşdırır.

4 Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr (davamı)

Törəmə müəssisələr. Qrup tam konsolidasiya edilmiş törəmə müəssisəsi olan “AAC” MMC-də 50%-dən az səsvermə hüquqlu səhmlərə sahibdir. Bununla belə, Qrup digər səhmdarlarla müqavilə razılaşmasına əsasən həmin törəmə müəssisənin maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı məsələlərə dair qərar vermək səlahiyyətinə malikdir.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivinin tanınması. Təxirə salınmış tanınan xalis vergi aktivini vergi tutulan gəlirlərdən gələcək çıxılmalar vasitəsilə əldə oluna bilən mənfəət vergisi məbləğlərindən ibarətdir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeydə alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivini müvafiq vergi faydasının realizasiya oluna biləcəyi ehtimalını nəzərə alaraq tanınır. Gələcəkdə əldə edilməsi ehtimal olunan vergi tutulan gəlirlər və vergi faydaları rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış ortamüddətli biznes planına və onun gələcək proqnozlaşdırma nəticələrinə əsasən müəyyən edilir. Biznes planı rəhbərliyin tətbiq olunan şəraitə münasib olan gözləntilərinə əsaslanır.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin uçotu. Qrup öz fəaliyyəti gedişində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. 39 sayılı BMS-ə uyğun olaraq maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyerdə uçota alınmalıdır. Lakin, həmin əməliyyatların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələrində həyata keçirilməsini müəyyən etmək məqsədilə bu cür əməliyyatlar üçün aktiv bazar mövcud olmadıqda peşəkar mülahizələrdən istifadə etmək lazım gəlir. Mülahizələrin irəli sürülməsinin əsasını əlaqəli olmayan tərəflərlə analoji əməliyyatların qiymətinin müəyyən edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili təşkil edir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların şərtləri haqqında məlumat 7-ci Qeyddə açıqlanır.

Əsas vəsaitlərin faydalı istifadə müddəti. Əsas vəsaitlərin faydalı istifadə müddətinin müəyyən edilməsi oxşar aktivlər ilə bağlı mövcud təcrübəyə əsasən peşəkar mülahizələr tətbiq etməklə aparılmışdır. Belə aktivlərlə bağlı gələcək iqtisadi faydalar əsasən onların istifadəsi nəticəsində əldə ediləcəkdir. Lakin avadanlığın texniki və kommersiya baxımından köhnəlməsi və aşınması kimi digər amillər bu aktivlərlə bağlı iqtisadi faydaların azaldılmasına gətirib çıxarır. Rəhbərlik aktivlərin cari texniki vəziyyətini və bu aktivlərin Qrupa iqtisadi fayda gətirəcəyi təxmin edilən dövrü nəzərə alaraq, əsas vəsaitlərin qalan faydalı istifadə müddətini müəyyən edir. Bu zaman aşağıdakı əsas amillər nəzərə alınır: (a) aktivlərin gözlənilən istifadə müddəti; (b) istismar göstəriciləri və texniki xidmət qaydalarından asılı olan gözlənilən fiziki köhnəlmə və aşınma; və (c) bazar şərtlərindəki dəyişikliklər nəticəsində avadanlığın texnoloji və kommersiya baxımından köhnəlməsi və aşınması.

Təxmin edilən faydalı istifadə müddəti rəhbərliyin təxminlərindən 10% fərqlənsəydi, 31 dekabr 2015-ci il tarixində tamamlanan il üzrə amortizasiyanın təsiri 652,449 AZN çox/az olardı (2014: 729,664 AZN çox/az olardı).

Tikinti müqavilələrinin faiz etibarını ilə tamamlanmasının qiymətləndirilməsi. Tikinti layihəsinin faiz etibarını ilə tamamlanması adətən hesabat tarixində yerinə yetirilmiş işlər üçün çəkilmiş məsrəflərlə layihə üzrə təxmin edilmiş ümumi xərclərin nisbəti ilə müəyyən edilir. Çəkilmiş məsrəflərin məbləği və layihə üzrə təxmin edilmiş ümumi xərclər Qrupun keçmiş təcrübəsi və iqtisadiyyatın ümumi tendensiyalarını nəzərə alaraq, Qrupun texniki departamenti tərəfindən ayrıca tikinti müqaviləsinə əsasən müəyyən edilir.

Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar. Debitor borcları üzrə əlavə pul vəsaitlərinin bərpası gözlənilmədikdə, debitor borcları müvafiq ehtiyatlara silinir. Dəyərsizləşmə üzrə zərərlərə qarşı qiymətləndirilən debitor borcları üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti həmin aktivlərin müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinə, rəhbərliyin keçmişdə baş vermiş zərər halları nəticəsində vaxtı keçəcək məbləğlərin həcmi ilə münasibətdə təcrübəsinə və vaxtı keçmiş məbləğlərin geri ödənilməsinə əsasən təxmin edilir. Keçmiş dövrlərə təsir göstərməyən cari şəraitin təsirini əks etdirmək və cari dövrdə mövcud olmayan keçmiş şəraitin təsirini aradan qaldırmaq məqsədilə əvvəlki təcrübə müşahidə edilə bilən cari məlumatlara əsasən tənzimlənir.

Kreditlər və avansların dəyərsizləşməsi üzrə zərərlər. Qrup müntəzəm olaraq kredit portfelini üzrə dəyərsizləşmənin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün onu təhlil edir. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin il üzrə mənfəət və zərərdə əks etdirilməsini müəyyən edərkən, Qrup kredit portfelində konkret bir kreditin dəyərində azalmanın müşahidə edilməsindən əvvəl kredit portfelini üzrə pul vəsaitlərinin təxmin edilən hərəkətində ölçülə bilən azalmanı əks etdirən nəzərə çarpan əlamətlərin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün peşəkar mülahizələr irəli sürür.

4 Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr (davamı)

Bu göstəricilərə qrupdakı borcalanların ödəniş statusunda və ya qrupdakı aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqədar ölkə səviyyəsində və ya yerli iqtisadi şərtlərdə mənfi dəyişikliyin olduğunu əks etdirən müşahidə edilə bilən məlumatlar daxildir. Rəhbərlik gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması üçün istifadə edilən kredit portfelindəki aktivlər ilə analoji kredit riskinə və dəyərsizləşmə üzrə obyektiv əlamətlərə malik aktivlər ilə əlaqədar əvvəlki ilin zərərləri haqqında məlumata əsaslanan təxminlər irəli sürür. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin məbləğini və müddətini təxmin edərkən istifadə edilən metodologiya və mülahizələr, təxmini və həqiqi zərərlər arasındakı hər hansı fərqi azaltmaq məqsədilə müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir. Faktiki və təxmin edilən zərərlər arasındakı fərqlərin 10% artması və ya azalması kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərərlərin müvafiq olaraq 2,207,000 AZN (2014: sıfır) artmasına və ya azalmasına gətirib çıxara bilər. Ayrı-ayrı əhəmiyyətli kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərərlər, kreditin ödənilməsini və müvafiq kredit üzrə girov qoyulmuş hər hansı aktivin realizasiyasını nəzərə alaraq, həmin ayrı-ayrı kreditlər üzrə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə təxminlərə əsasən hesablanır. Faktiki zərərlər və pul vəsaitlərinin məbləği və müddəti arasındakı fərqlərə görə yaranan bilən ayrı-ayrı əhəmiyyətli kreditlər üzrə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti arasında 10% artım və ya azalma olarsa bu, kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərərin müvafiq olaraq 2,170,000 AZN (2014: sıfır) çox və ya az olmasına gətirib çıxara bilər.

5 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi

Aşağıdakı yenidən işlənmiş standartlar 1 yanvar 2015-ci il tarixindən Qrup üçün qüvvəyə minmişdir, lakin onlar Qrupa əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir:

- BMS 19-a Dəyişikliklər – “Müəyyən edilmiş ödənişlər üzrə pensiya planı: İşçilər tərəfindən ödənişlər” (2013-cü ilin noyabr ayında dərc edilmişdir və 1 iyul 2014-cü il tarixində başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir)
- 2012-ci ildə dərc edilmiş BMHS-lərin illik təkmilləşdirilməsi (2013-cü ilin dekabr ayında dərc edilmişdir və 1 iyul 2014-cü il tarixində başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- 2013-cü ildə dərc edilmiş BMHS-lərin illik təkmilləşdirilməsi (2013-cü ilin dekabr ayında dərc edilmişdir və 1 iyul 2014-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

6 Yeni Uçot Qaydaları

Qrupun 1 yanvar 2016-cı il tarixinə və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün məcburi xarakter daşıyan və ya Qrup tərəfindən vaxtından əvvəl tətbiq edilməyən bəzi yeni standartlar və onlara dair şərhlər dərc olunmuşdur.

BMHS 9 “Maliyyə Alətləri: Təsnifləşdirmə və Qiymətləndirmə” (2014-cü ilin iyul ayında dəyişiklik edilmişdir və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yeni standartın əsas fərqləri aşağıda göstərilir:

- Maliyyə aktivləri üç qiymətləndirmə kateqoriyasına təsnifləşdirilməlidir: ilkin tanınmadan sonra amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən aktivlər, ilkin tanınmadan sonra sair məcmu gəlirlərin tərkibində ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən aktivlər və mənfəət və ya zərərin tərkibində ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən aktivlər.
- Təsnifləşdirmə maliyyə aktivlərinin idarə edilməsi üzrə müəssisənin biznes modelindən və müqavilədə nəzərdə tutulan nağd pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişlərindən ibarət olub-olmamasından asılıdır. Əgər borc aləti müvafiq vəsaitin əldə edilməsi üçün saxlanılırsa və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə də uyğun gəlsə, amortizasiya edilmiş dəyərdə qeydə alınır. Yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə uyğun gələn borc alətləri həm nağd pul axınlarının əldə edilməsi, həm də satış üçün nəzərdə tutulan aktivlərdən ibarət portfelin tərkibindədirsə, o zaman həmin alətlər sair məcmu gəlirlərin tərkibində ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən aktivlər kimi təsnifləşdirilə bilər. Tərkibində nağd pul axınları olmayan və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə uyğun gələn maliyyə aktivləri mənfəət və ya zərərin tərkibində ədalətli dəyərdə qiymətlən dirilməlidir (məsələn, törəmə maliyyə alətləri). Qeyri-törəmə alətlərin tərkibində olan törəmə maliyyə alətləri müvafiq maliyyə aktivlərində ayrıca göstərilir və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinin şərtlərinə uyğunluq qiymətləndirilərkən nəzərə alınır.

6 Yeni Uçot Qaydaları (davamı)

- Pay alətlərinə investisiyalar hər zaman ədalətli dəyerdə qiymətləndirilir. Lakin pay aləti satış üçün nəzərdə tutulmadıqda, rəhbərlik ədalətli dəyerdəki dəyişiklikləri sair məcmu gəlirlərin tərkibində göstərilməsi ilə bağlı dəyişilməz qərar qəbul edə bilər. Əgər pay aləti satış üçün nəzərdə tutulursa, ədalətli dəyerdəki dəyişikliklər mənfəət və ya zərərdə göstərilməlidir.
- Maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi ilə bağlı BMS 39-un əksər tələbləri dəyişdirilmədən BMHS 9-a köçürülmüşdür. Əsas fərq ondan ibarətdir ki, müəssisə mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərlə qeydə alınan maliyyə öhdəliklərinin kredit risklərindəki dəyişiklikləri effektivini sair məcmu gəlirlərin tərkibində açıqlamalıdır.
- BMHS 9 dəyərsizləşmə üzrə zərərlərin tanınması üçün yeni model təqdim edir: gözlənilən kredit zərərləri (GKZ) modeli. Bu model maliyyə aktivlərinin ilkin tanınmasından etibarən kredit keyfiyyətindəki dəyişikliklərə əsaslanan “üç mərhələli” yanaşmanı nəzərdə tutur. Yeni qaydaya əsasən dəyərsizləşməmiş maliyyə aktivlərinin ilkin tanınması zamanı müəssisə 12 aylıq GKZ-yə (ticarət debitor borcları üçün isə qüvvədə olduğu bütün dövr ərzində GKZ-yə) bərabər olan zərərləri birbaşa tanımalıdır. Kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artarsa, dəyərsizləşmə 12 aylıq GKZ deyil, kreditin qüvvədə olduğu bütün müddətə uyğun GKZ əsasında qiymətlənir. Bu modelə lizinq və debitor borcları üzrə dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi üçün sadələşdirilmiş təlimatlar da daxildir.
- Hecinq uçotunu risklərin idarə edilməsi ilə daha sıx əlaqələndirmək üçün uçot ilə bağlı tələblərə dəyişikliklər edilmişdir. Hazırda standart makrohecinq hallarının uçotunu nəzərdə tutmadığına görə, o, şirkətlərə BMHS 9-da təsvir edilən hecinqin uçotu tələblərini tətbiq etmək və BMS 39-un bütün heclərə tətbiqini davam etdirmək kimi uçot siyasəti arasında seçim imkanı verir.

Hazırda Qrup yeni standartın onun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

BMHS 15 “Müştərilər ilə müqavilələrdən yaranan gəlir” (28 may 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yeni standartın təqdim etdiyi əsas prinsipə görə gəlir mal və xidmətlər müştəriyə ötürüldüyü zaman əməliyyat qiyməti ilə tanınmalıdır. Birlikdə satılan mal və xidmətlərdən yaranan gəlir hər bir mal və ya xidmət üzrə ayrıca tanınmalı, təklif edilən endirim və güzəştlər müvafiq olaraq həmin mal və xidmətlər üzrə bölüşdürülməlidir. Ödəniş hər hansı səbəbə görə dəyişərsə və bu zaman məbləğin dəyişmə riski əhəmiyyətli olmazsa, məbləğin minimal hissəsi tanınmalıdır. Müştərilər ilə müqavilələrin təmin edilməsi ilə bağlı xərclər kapitallaşdırılmalı və müqavilədən faydaların əldə edildiyi müddət ərzində amortizasiya edilməlidir. Hazırda Qrup yeni standartın onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

BMHS 16 “Lizinq” (2016-cı ilin yanvar ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2019-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yeni standart lizinqin tanınması, qiymətləndirilməsi, təqdimatı və açıqlanması ilə bağlı prinsipləri müəyyən edir. Bütün lizinq müqavilələri icarənin başladığı tarixdən icarəyə götürənin aktivdən istifadə hüququ, eləcə də müvafiq dövrlər ərzində icarə ödənişləri həyata keçirildiyi halda maliyyələşdirmə əldə etməsinə gətirib çıxarır. Müvafiq olaraq, BMHS 16 lizinqin BMS 17-də nəzərdə tutulduğu kimi əməliyyat və ya fəaliyyət lizinqi kimi təsnifləşdirilməsini ləğv edir və bunun əvəzində icarəyə götürənlər üçün vahid uçot metodu təqdim edir. İcarəyə götürənlər aşağıdakıları tanımalıdır: (a) icarəyə verilən aktivin dəyərinin aşağı olduğu hallar istisna olmaqla, 12 aydan artıq müddəti olan bütün icarə müqavilələrindəki aktiv və öhdəlikləri və (b) mənfəət və zərər hesabatında icarəyə verilmiş aktivlərin icarəyə verilmiş öhdəliklər üzrə faizlərdən ayrıca amortizasiyası. BMHS 16 mahiyyət etibarilə icarəyə verənin BMS 17-də nəzərdə tutulan uçot tələbini qüvvədə saxlayır. Müvafiq olaraq, icarəyə verən lizinq müqavilələrini əməliyyat və ya maliyyə lizinqi kimi təsnifləşdirməkdə və onları ayrıca uçota almaqda davam edir.

6 Yeni Uçot Qaydaları (davamı)

Qəbul edildikdən sonra aşağıdakı digər yeni uçot qaydalarının Qrupun maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsiri gözlənilmir:

- BMHS 14, Tənzimlənən tariflər üzrə həyata keçirilən fəaliyyət ilə bağlı təxirə salınmış ödənişlər (2014-cü ilin yanvar ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Birgə fəaliyyətdə iştirak paylarının əldə edilməsi üzrə əməliyyatların uçotu – BMHS 11-ə Dəyişikliklər (6 may 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Amortizasiyanın hesablanması üsulları ilə bağlı açıqlama - BMS 16 və BMS 38-ə dəyişikliklər (12 may 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Kənd təsərrüfatı: Məhsul verən bitkilər – BMS 16 və BMS 41-ə dəyişikliklər (30 iyun 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il tarixində başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Ayrıca maliyyə hesabatlarında iştirak payı metodu – BMS 27-yə dəyişikliklər (12 avqust 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il tarixində başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- İnvestor tərəfindən aktivlərin asılı və ya birgə müəssisələrə satılması və ya ötürülməsi – BMHS 10 və BMS 28-ə dəyişikliklər (11 sentyabr 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- 2014-cü ildə dərc edilmiş BMHS-lərin illik təkmilləşdirilməsi (25 sentyabr 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Məlumatların açıqlanması – BMS 1-ə dəyişikliklər (2014-cü ilin dekabr ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- İnvestisiya şirkətləri üçün konsolidasiya tələbi ilə bağlı istisnanın tətbiqi - BMHS 10, BMHS 12 və BMS 28-ə dəyişikliklər (2014-cü ilin dekabr ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

Yuxarıda başqa cür nəzərdə tutulmadığı təqdirdə, yeni standartlar və şərtlərin Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri gözlənilmir.

7 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar və Qalıqlar

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar ümumi nəzarət altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət etmək imkanına malik olsun və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı məsələlərə dair qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin və ya ona birgə nəzarət etsin. Əlaqəli tərəflər ilə hər hansı mümkün münasibətlər nəzərdən keçirilərkən, iqtisadi mahiyyətin hüquqi formadan üstünlüyü prinsipi tətbiq olunur.

Rəhbər işçilərə ödənişlər. Qrupun baş rəhbərliyinə “Synergy Group” MMC-nin tam ştatlı rəhbər vəzifədə çalışan direktorları daxildir. Rəhbərliyin bütün üzvləri Qrupun səhmdarları tərəfindən təyin edilir. Rəhbərliyin üzvləri təsdiqlənmiş əmək haqqı cədvəlinə uyğun olaraq əmək haqqı və mükafatlar almaq hüququna malikdirlər.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Ümumi nəzarətdə olan müəssisələr	Digər əlaqəli tərəflər	Asılı və birgə müəssisələr
Asılı və birgə müəssisələrə investisiyalar	-	-	125,729,581
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,140,985	-	-
Kreditor borcları	80,820	236,000	-
Debitor borcları	9,525	1,429,711	-
Borc öhdəlikləri	5,684,066	-	-

31 dekabr 2015-ci il tarixində tamamlanan il ərzində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Ümumi nəzarətdə olan müəssisələr	Digər əlaqəli tərəflər	Asılı və birgə müəssisələr
Asılı və birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay (mənfəət)	1,462,515	-	(1,462,515)
İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	525,560	-	-
Gəlirlər	(36,513)	-	-
Maliyyə məsrəfləri (faiz xərcləri)	8,171,147	-	-

31 dekabr 2014-cü il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Ümumi nəzarətdə olan müəssisələr	Digər əlaqəli tərəflər	Asılı və birgə müəssisələr
Asılı və birgə müəssisələrə investisiyalar	-	-	26,001,116
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,540,258	-	-
Kreditor borcları	91,665	236,000	-
Debitor borcları	157,156	1,429,711	-
Borc öhdəlikləri	139,714,814	-	-

31 dekabr 2014-cü il tarixində tamamlanan il ərzində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Ümumi nəzarətdə olan müəssisələr	Digər əlaqəli tərəflər	Asılı və birgə müəssisələr
Asılı və birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay (mənfəət)	-	-	52,201
İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	1,805,616	-	-
Gəlirlər	32,225	12,696	153,095
Maliyyə məsrəfləri (faiz xərcləri)	2,020,998	-	-

“Synergy Group” MMC

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

8 Əsas Vəsaitlər

Əsas vəsaitlərin balans dəyərini hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Torpaq və torpağın təkmilləşdirilməsi	Binalar və tikililər	JET/ Təyyarə	Maşın və qurğular	Nəqliyyat vasitələri	Mebel və sair avadanlıqlar	İcarədəki əmlakın təkmilləşdirilməsi	Başa çatdırılmamış tikililər	Cəmi
31 dekabr 2013-cü il tarixinə ilkin dəyər	3,239,608	23,727,655	-	40,024,758	3,294,518	2,468,309	-	23,591,530	96,346,378
Yığılmış amortizasiya	(145,685)	(4,390,725)	-	(7,504,024)	(1,588,067)	(1,711,352)	-	-	(15,339,853)
1 yanvar 2014-cü il tarixinə balans dəyəri	3,093,923	19,336,930	-	32,520,734	1,706,451	756,957	-	23,591,530	81,006,525
Əlavələr	98,950	707,841	-	222,735	200,699	507,628	-	16,598,749	18,336,602
Kapitalaşdırılmış faiz xərcləri	-	-	-	-	-	-	-	459,695	459,695
Silinmələr	-	-	-	(63,783)	(1,004,189)	(11,957)	-	(18,203)	(1,098,132)
Köçürmələr	-	14,582,961	-	8,534,872	116,134	2,975,519	-	(26,209,486)	-
Amortizasiya xərci	(87,130)	(1,812,203)	-	(3,597,393)	(412,261)	(905,667)	-	-	(6,814,654)
Mənfəət və ya zərəre silinmiş dəyərsizləşmə xərci	(1,887,402)	(12,554,549)	-	(20,170,993)	(484,673)	(178,713)	-	(2,689,668)	(37,965,998)
Silinmiş aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya	-	-	-	22,367	491,632	11,731	-	-	525,730
31 dekabr 2014-cü il tarixinə balans dəyəri	1,218,341	20,260,980	-	17,468,539	613,793	3,155,498	-	11,732,617	54,449,768
31 dekabr 2014-cü il tarixinə ilkin dəyər	3,338,558	39,018,457	-	48,718,582	2,607,162	5,939,499	-	14,422,285	114,044,543
Yığılmış amortizasiya	(2,120,217)	(18,757,477)	-	(31,250,043)	(1,993,369)	(2,784,001)	-	(2,689,668)	(59,594,775)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə balans dəyəri	1,218,341	20,260,980	-	17,468,539	613,793	3,155,498	-	11,732,617	54,449,768
Əlavələr	-	150,034	8,064,804	489,027	241,949	2,357,751	1,513,506	6,438,384	19,255,455
Kapitalaşdırılmış faiz xərcləri	-	-	-	-	-	-	-	679,598	679,598
Silinmələr	-	-	-	(637)	(85,811)	(57,786)	-	-	(144,234)
Köçürmələr	-	-	-	(2,401)	-	77,163	-	(74,762)	-
Amortizasiya xərci	-	(1,407,199)	(67,207)	(2,733,989)	(327,483)	(1,191,430)	(13,093)	-	(5,740,401)
Silinmiş aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya	-	-	-	637	85,315	55,236	-	-	141,188
Mənfəət və ya zərəre silinmiş dəyərsizləşmə xərci	-	(93,937)	-	(77,880)	-	(16,947)	-	-	(188,764)
Dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya	-	-	-	-	-	5,915	-	-	5,915
31 dekabr 2015-ci il tarixinə balans dəyəri	1,218,341	18,909,878	7,997,597	15,143,296	527,763	4,385,400	1,500,413	18,775,837	68,458,525
31 dekabr 2015-ci il tarixinə ilkin dəyər	3,338,558	39,168,491	8,064,804	49,204,571	2,763,300	8,316,627	1,513,506	21,465,505	133,835,362
Yığılmış amortizasiya	(2,120,217)	(20,258,613)	(67,207)	(34,061,275)	(2,235,537)	(3,931,227)	(13,093)	(2,689,668)	(65,376,837)
31 dekabr 2015-ci il tarixinə balans dəyəri	1,218,341	18,909,878	7,997,597	15,143,296	527,763	4,385,400	1,500,413	18,775,837	68,458,525

8 Əsas Vəsaitlər (davamı)

2015-ci il ərzində 2,987,158 AZN (2014: 3,023,842 AZN) məbləğində amortizasiya xərci istehsal prosesində kapitallaşdırılmışdır.

Başa çatdırılmamış tikililər əsasən tikilməkdə olan qurğulardan ibarətdir. Tikinti işləri tamamlandıqdan sonra həmin aktivlər maşın və qurğular kateqoriyasına köçürülür. Başa çatdırılmamış tikililərə 679,598 AZN (2014: 459,695 AZN) məbləğində kapitallaşdırılmış faiz xərcləri daxildir. Kapitallaşdırma dərəcəsi 7 faiz (2014: 7 faiz) təşkil etmişdir.

31 dekabr 2014-cü ilin sonunda "AAC" MMC və "Caspian Coast Wine and Vinery" MMC-də aparılmış dəyərsizləşmə təhlili nəticəsində 36,553,778 AZN və 31 dekabr 2014-cü il tarixində tamamlanan il ərzində "AFC" MMC-də tikinti sahəsinin bir yerdən başqa yerə köçürülməsi nəticəsində 1,412,220 AZN məbləğində dəyərsizləşmə xərci tanınmışdır. Müəyyən edilmiş Pul Vəsaiti Yaradan Vahidlər ("CGU") aşağıdakılardır: "AAC" MMC-də: qazobeton blokların istehsalı zavodu (CGU 1) və əhəng istehsalı zavodu (CGU 2) və "Caspian Coast Wine and Vinery" MMC-də: şərab istehsalı zavodu (CGU 3) və üzüm tingləri (CGU 4). Qeyd olunan CGU-larda dəyərsizləşmə təhlilinin aparılmasına səbəb olan dəyərsizləşmə amili aktivlərin gözləniləndən daha aşağı iqtisadi göstəriciyə malik olmasıdır.

Hər bir CGU-nun bərpa edilə bilən dəyəri onun istifadə dəyərinin hesablanması yolu ilə müəyyən edilmişdir. Bu hesablamalar zamanı rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənmiş 5 illik dövrü əhatə edən maliyyə büdcəsinə əsaslanan pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə proqnozlardan istifadə edilmişdir. Beş ildən artıq dövrü əhatə edən pul vəsaitlərinin hərəkəti aşağıda göstərilən təxmini artım dərəcələrindən istifadə etməklə proqnozlaşdırılmışdır. Artım dərəcələri CGU-nun fəaliyyət göstərdiyi iqtisadi sektor üzrə proqnozlaşdırılan uzunmüddətli orta artım dərəcələrindən yüksək deyil.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə bərpa edilə bilən dəyər, dəyərsizləşmə xərcləri, həmçinin bərpa edilə bilən dəyərin daha çox həssas olduğu və istifadə dəyərinin hesablanmasında tətbiq edilən ehtimallar aşağıda göstərilir:

	CGU 1	CGU 2	CGU 3	CGU 4
Bərpa edilə bilən dəyər	21,590,558	2,123,270	5,639,450	461,988
Mənfəət və ya zərərə silinmiş dəyərsizləşmə xərci	20,228,410	11,053,948	2,963,414	3,309,016
Vergidən əvvəlki diskont dərəcəsi	illik 11.59%	illik 11.59%	illik 11.36%	illik 9.69%
Artım dərəcəsi	illik 5%	illik 5%	illik 5%	-

Rəhbərlik planlaşdırılan ümumi mənfəəti əvvəlki dövrün fəaliyyət nəticələri və bazarın inkişafı ilə bağlı proqnozlarına əsasən müəyyən etmişdir. Hesablamalar zamanı istifadə edilmiş orta çəkili artım templəri iqtisadi sektorlar üzrə proqnozlar ilə uyğundur.

İstifadə edilmiş diskont dərəcələri vergitutmadan əvvəlki dərəcələrdən ibarətdir və müvafiq CGU-lara xas olan riskləri əks etdirir. CGU 1, CGU 2 və CGU 4 üzrə diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkətinə tətbiq edilən vergitutmadan əvvəlki yenidən baxılmış diskont dərəcəsi 10% çox olarsa, Qrup əsas vəsaitlərin balans dəyərini 1,070,172 AZN və bioloji aktivlərin balans dəyərini 46,110 AZN azaltmalı olardı. CGU 3-dəki əsas vəsaitlər tamamilə dəyərsizləşmiş və həmin CGU-da qalan aktivlərin balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərinə bərabər olmuşdur.

9 Bioloji Aktivlər

	Məhsul verən bioloji aktivlər	İstehlak olunan bioloji aktivlər	Cəmi
1 yanvar 2014-cü il tarixinə qalıq	1,435,994	51,754	1,487,748
Alışlara görə artım	65,180	-	65,180
Kapitalaşdırılmış məsrəflər	89,596	1,196,436	1,286,032
Silinmələr	(92,949)	-	(92,949)
İstehlak olunan bioloji aktivlər kateqoriyasına köçürülmüş məhsul verən bioloji aktivlərin amortizasiyası	(93,396)	93,396	-
Silinmiş aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya	18,519	-	18,519
Mənfəət və ya zərərə silinmiş dəyərsizləşmə xərci	(965,010)	-	(965,010)
Mal-material ehtiyatlarına ədalətli dəyərlə köçürülən yığılmış məhsullar	-	(1,368,733)	(1,368,733)
Ədalətli dəyər üzrə zərər	-	210,659	210,659
31 dekabr 2014-cü il tarixinə qalıq	457,934	183,512	641,446
31 dekabr 2014-cü il tarixinə ilkin dəyər	1,652,276	183,512	1,835,788
Yığılmış amortizasiya	(1,194,342)	-	(1,194,342)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə qalıq	457,934	183,512	641,446
Uzunmüddətli	457,934	-	457,934
Cari	-	183,512	183,512
Kapitalaşdırılmış məsrəflər	-	894,755	894,755
İstehlak olunan bioloji aktivlər kateqoriyasına köçürülmüş məhsul verən bioloji aktivlərin amortizasiyası	(13,420)	307,891	294,471
Silinmiş aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya	(12,456)	12,456	-
Mal-material ehtiyatlarına ədalətli dəyərlə köçürülən yığılmış məhsullar	-	(1,634,735)	(1,634,735)
Ədalətli dəyər üzrə zərər	-	273,206	273,206
31 dekabr 2015-ci il tarixinə qalıq	432,058	37,085	469,143
31 dekabr 2015-ci il tarixinə ilkin dəyər	1,712,530	37,085	1,749,615
Yığılmış amortizasiya və dəyərsizləşmə	(1,280,472)	-	(1,280,472)
31 dekabr 2015-ci il tarixinə qalıq	432,058	37,085	469,143
Uzunmüddətli	432,058	-	432,058
Cari	-	37,085	37,085

2014-cü il ərzində məhsul verən bioloji aktivlər üzrə 965,010 AZN məbləğində dəyərsizləşmə xərci CGU 4-dəki dəyərsizləşmə üzrə qiymətləndirmənin nəticəsində ayrılmışdır (8-ci Qeydə baxın).

Qrupun məhsul verən bioloji aktivlərinə üzüm və gül tingləri daxildir. İstehlak olunan bioloji aktivlər hələ yığılmayan və yetişməkdə olan kənd təsərrüfatı məhsullarından ibarətdir.

Məhsul verən bioloji aktivlərin ilkin dəyəri bitkilərin alış dəyərindən və həmin bitkilərin məhsuldarlıq səviyyəsinə çatdırılması üçün çəkilmiş xərclərdən ibarətdir.

Rəhbərlik üzüm tinglərinin məhsuldarlıq səviyyəsinə çatmasından sonra 30 il müddətinə məhsul verəcəyini proqnozlaşdırır. Həmin dövrdən başlayaraq xərclər istehlak olunan bioloji aktivlərin ilkin dəyərində əlavə edilməyə başlayır.

Gül tingləri məhsuldarlıq səviyyəsinə çatmasından sonra 50 il müddətinə məhsul verir. Yığılmış güllərin satış üçün istifadə olunacağı nəzərdə tutulur.

Qrupun bioloji aktivlərindən əldə edilmiş kənd təsərrüfatı məhsulları yığım anında təxmin edilən satış xərcləri çıxılmaqla, ədalətli dəyerdə qiymətləndirilir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə məhsul verən bioloji aktivlər təxminən 120 hektarlıq sahədə əkilmiş üzüm tinglərindən və (2014: 120 hektar) və 1 hektarlıq sahədə əkilmiş gül tinglərindən (2014: 1 hektar) ibarət olmuşdur.

10 Asılı və Birgə Müəssisələrə İnvestisiyalar

Qrupun asılı müəssisələrə investisiyasının balans dəyəri üzrə hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2015		2014	
	Asılı müəssisələr	Birgə müəssisələr	Asılı müəssisələr	Birgə müəssisələr
1 yanvar tarixinə balans dəyəri	23,300,068	2,701,048	15,031,664	2,211,251
Asılı və birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində payı	(5,284)	1,467,799	(437,596)	489,797
Əlavə investisiya qoyuluşu	100,765,950	-	8,706,000	-
Ödənilmiş dividendlər	-	(2,500,000)		
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	124,060,734	1,668,847	23,300,068	2,701,048

Qrupun əsas asılı və birgə müəssisələrində iştirak payı aşağıda göstərilir:

Adı	2015		2014	
	İştirak payı %-lə (fərqlidirsə səsvermə hüquqları %-lə)	Fəaliyyət göstərdiyi ölkə (fərqlidirsə, təsis edildiyi ölkə)	İştirak payı %-lə (fərqlidirsə səsvermə hüquqları %-lə)	Fəaliyyət göstərdiyi ölkə (fərqlidirsə, təsis edildiyi ölkə)
Asılı müəssisələr				
"Azerbaijan Global Investments" ASC	32%	Azərbaycan Respublikası	32%	Azərbaycan Respublikası
Birgə müəssisələr				
"Renaissance Construction Azerbaijan" MMC	50%	Azərbaycan Respublikası	50%	Azərbaycan Respublikası

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrup üçün əhəmiyyətli olan hər bir asılı və birgə müəssisə haqqında qısa maliyyə məlumatı aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Asılı müəssisə "Azerbaijan Global Investments" ASC	Birgə müəssisə "Renaissance Construction Azerbaijan" MMC	Cəmi asılı və birgə müəssisələr
Cari aktivlər	798,216	14,143,474	14,941,690
Uzunmüddətli aktivlər	21,639,247	1,397,989	23,037,236
Cari öhdəliklər	-	9,805,779	9,805,779
Gəlirlər	-	26,864,063	26,864,063
Davamlı fəaliyyətdən yaranan mənfəət və ya zərər	(1,367,487)	979,594	(387,893)
Cəmi məcmu gəlir	(1,367,487)	979,594	(387,893)

9 iyul 2014-cü il tarixində "Azerbaijan Global Investments" ASC Monteneqro-da turizm kompleksinin tikintisi üçün "PSG Resort" MMC ilə 400 milyon Avro məbləğində layihə maliyyələşdirmə sazişi imzalamışdır.

8 oktyabr 2015-ci il tarixində "Azərbaycan Global Investments" ASC "PSG Resort" MMC-nin səhmlərini 100% almışdır. 2015-ci ilin dekabr ayına qədər "PSG Resort" MMC "Azmont Investments" d.o.o.-nun səhmlərinin 80% sahib olmuşdur. 2015-ci ilin dekabr ayında "PSG Resort" MMC səhmlərin qalan 20%-ni ARDNŞ-dən almış və "Azmont Investments" d.o.o.-nun səhmlərinin 100%-nə sahib olmuşdur. 31 dekabr 2015-ci il tarixində "Azərbaycan Global Investments" ASC "Azmont Investments" d.o.o.-ya verilmiş vəsaitləri nizamnamə kapitalına köçürməklə təşkilatı restrukturizasiya etmiş və 99.99% iştirak payı ilə son nəzarətədiçi tərəf olmuşdur. Səhmlərin qalan 0,01%-i "Saiph Holding BV"-yə məxsusdur.

“Synergy Group” MMC

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

10 Asılı və Birgə Müəssisələrə İntestisiyalar (davamı)

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Qrup üçün əhəmiyyətli olan hər bir asılı və birgə müəssisə haqqında qısa maliyyə məlumatı aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Asılı müəssisə “Azerbaijan Global Investments” ASC	Birgə müəssisə “Renaissance Construction Azerbaijan” MMC	Cəmi asılı və birgə müəssisələr
Cari aktivlər	798,216	14,143,474	14,143,474
Uzunmüddətli aktivlər	21,639,247	1,397,989	23,037,236
Cari öhdəliklər	-	9,805,779	9,805,779
Uzunmüddətli öhdəliklər	-	-	-
Gəlirlər	-	26,864,063	26,864,063
Davamlı fəaliyyətdən yaranan mənfəət və ya zərər	(1,367,487)	979,594	(387,893)

11 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar

	2015
Korporativ kreditlər	93,716,929
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	12,059,236
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(22,064,825)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	83,711,340

Ümumi kredit portfelinin təxminən 72%-i Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinə (bundan sonra "SOCAR") verilmiş kreditdən ibarətdir. Bu kredit üzrə faiz dərəcəsi 6%, ödəmə müddəti isə 5 ildir. Yerli banklar tərəfindən SOCAR-a kreditlərin verilməsi şərtlərini nəzərə alaraq, rəhbərlik hesab edir ki, bu kredit bazar şərtlərinə uyğundur.

Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıdakı kimidir:

	2015		Cəmi
	Korporativ kreditlər	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	
1 yanvar 2015-ci il tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	-	-	-
İl ərzində ehtiyatın (bərpası)/ yaradılması	21,925,721	139,104	22,064,825
31 dekabr 2015-ci il tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	21,925,721	139,104	22,064,825

11 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

Müştərilərə verilmiş kreditlərin və avansların kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2015		Cəmi
	Korporativ kreditlər	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>			
- Yeni iri borcalanlar	81,088,800	-	81,088,800
- Orta həcmli müəssisələrə verilmiş kreditlər	11,127,780	-	11,127,780
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	-	11,669,284	11,669,284
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	92,216,580	11,669,284	103,885,864
<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş</i>			
- ödənişi 30 gündən az gecikdirilmiş	1,500,350	336,935	1,837,285
- ödənişi 30 gündən 90 günədək gecikdirilmiş	-	53,016	53,016
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	1,500,350	389,951	1,890,301
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatlar çıxılmaqla	(21,925,721)	(139,104)	(22,064,825)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	71,791,209	11,920,131	83,711,340

Qrup BMS 39, *Maliyyə alətləri: tanınması və qiymətləndirilməsi*, Standartında nəzərdə tutulan portfel üzrə ehtiyatın yaradılması metodologiyasını tətbiq etmiş və baş vermiş, lakin hesabat dövrünün sonuna heç bir fərdi kredit üzrə spesifik olaraq müəyyən edilməmiş dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat yaratmışdır. Qrupun siyasəti kreditin dəyərsizləşməsinə dair konkret olaraq obyektiv dəlil müəyyən edilməyə qədər hər bir krediti "vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş" kateqoriyasına təsnifləşdirməkdir. Bu siyasət və portfelin dəyərsizləşməsi metodologiyasının tətbiqi ilə əlaqədar olaraq dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlərin ümumi məbləğindən artıq olmuşdur.

Kreditin dəyərsizləşməsinə müəyyən edərək Qrupun nəzərə aldığı əsas amillər onun vaxtı keçmiş statusu və müvafiq girov təminatının (əgər varsa) dəyərini realizasiya etmək imkanındır. Bunun əsasında yuxarıdakı cədvəldə fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlərin ödəmə müddətləri üzrə təhlili göstərilir.

Təminatın maliyyə təsiri təminatın dəyərini aşağıdakı aktivlər üçün ayrıca olaraq açıqlamaqla göstərilir: (i) girov təminatı və kreditin keyfiyyətini yaxşılaşdıran digər tədbirləri aktivin balans dəyərində bərabər və ya ondan artıq olan aktivlər ("dəyərindən artıq təmin edilmiş aktivlər") və (ii) girov təminatı və kreditin keyfiyyətini yaxşılaşdıran digər tədbirləri aktivin balans dəyərindən az olan aktivlər ("kifayət qədər təmin edilməmiş aktivlər"). 31 dekabr 2015-ci il tarixinə təminatın effekti aşağıda göstərilir:

	Dəyərindən artıq təmin edilmiş aktivlər		Kifayət qədər təmin edilməmiş aktivlər	
	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri
Korporativ kreditlər	1,009,935	31,567,395	70,781,274	4,614,735
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	11,218,003	21,220,998	702,128	702,128

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların hər bir kateqoriyasının təxmin edilən ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün 29-cu Qeydə baxın. Əlaqəli tərəflərə əməliyyatlar haqqında məlumat 7-ci Qeyddə açıqlanır.

“Synergy Group” MMC

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

12 Debitor Borcları

	31 dekabr 2015	31 dekabr 2014
Ddebitor borcları	14,740,790	3,767,341
Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(1,218,265)	(850,171)
Ddebitor borclarına daxil olan cəmi maliyyə aktivləri	13,522,525	2,917,170
Qabaqcadan ödənişlər	5,266,899	2,980,968
Alınacaq ƏDV	60,278,984	9,403,840
Əvəzləşdirilə bilən ƏDV	1,022,090	604,777
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	242,294	620,795
Sair debitor borcları	795,655	476,539
Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(1,975,487)	(2,115,649)
Cəmi debitor borcları	79,152,960	14,888,440

Debitor borclarının əhəmiyyətli hissəsi Azərbaycan Manatı ilə ifadə olunmuşdur.

Əvəzləşdirilə bilən ƏDV hesabat tarixində ödənilməmiş satınalmalara aiddir. Əvəzləşdirilə bilən ƏDV satınalmalar üzrə ödənişlər həyata keçirilərkən satışlar üzrə ƏDV ilə əvəzləşdirilir.

Verginin ödənilməsi məqsədləri üçün məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri sifarişçilər tərəfindən birbaşa olaraq Qrupun bank hesablarına ödənilmiş ƏDV məbləğlərini əks etdirir. Bu hesablar Qrup tərəfindən yalnız ƏDV və sair vergilərin ödənilməsi məqsədləri üçün istifadə edilə bilər.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə debitor borclarının təxmin edilən ədalətli dəyəri 13,522,525 AZN (2014: 2,917,170 AZN) olmuşdur. Qrup debitor borclarının təminatı üçün heç bir girov saxlamır.

Debitor borclarının dəyersizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıda göstərilir:

	2015	2014
1 yanvar tarixinə dəyersizləşmə üzrə ehtiyat	850,171	700,569
İl ərzində ehtiyat xərci	234,700	325,810
İl ərzində ümitsiz borclar kimi silinmiş məbləğlər	139,086	(28,182)
İl ərzində bərpa edilmiş ehtiyatlar	(5,692)	(148,026)
31 dekabr tarixinə dəyersizləşmə üzrə ehtiyat	1,218,265	850,171

“Synergy Group” MMC

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

12 Debitor Borcları (davamı)

Debitor borclarının kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	31 dekabr 2015	31 dekabr 2014
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>		
- İri həcmli müəssisələr	164,291	192,583
- Kiçik və orta həcmli müəssisələr və fiziki şəxslər	11,464,117	2,080,696
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	11,628,408	2,273,279
<i>Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş debitor borclar (ümumi məbləğ)</i>		
- ödənişi 60 gündən 90 günədək gecikdirilmiş	570,242	167,912
- ödənişi 91 gündən 180 günədək gecikdirilmiş	611,421	204,417
- ödənişi 181 gündən 360 günədək gecikdirilmiş	893,175	200,828
- ödənişi 360 gündən artıq gecikdirilmiş	1,037,544	920,905
Cəmi fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	3,112,382	1,494,062
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(1,218,265)	(850,171)
Cəmi	13,522,525	2,917,170

656,942 AZN (2014: 209,787 AZN) məbləğində debitor borcları il ərzində ümitsiz borclar kimi silinmişdir.

13 Mal-Material Ehtiyatları

	31 dekabr 2015	31 dekabr 2014
Başa çatdırılmamış işlər	3,833,358	3,528,388
Təsərrüfat materialları	2,504,968	2,543,595
Hazır məhsul	1,880,191	1,720,859
Xammal	184,050	203,376
Ehtiyat hissələri	426,980	-
Cəmi mal-material ehtiyatları	8,829,547	7,996,218

10,023,068 AZN (2014: 11,234,366 AZN) məbləğində mal-material ehtiyatları dövr ərzində satışların maya dəyərində xərc kimi tanınmışdır.

14 Qabaqcadan Ödənişlər

	Uzunmüddətli aktivlər üçün qabaqcadan ödənişlər
1 yanvar 2014-cü il tarixinə balans dəyəri	11,336,159
Əlavələr	15,413,279
Başa çatdırılmamış tikililərə köçürülmüş qabaqcadan ödənişlər	(12,610,015)
Təqdimat valyutasına çevrilmə	(2,864)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə cəmi qabaqcadan ödənişlər	14,136,559
Əlavələr	13,542,964
Əsas vəsaitlər və başa çatdırılmamış tikililərə köçürülmüş qabaqcadan ödənişlər	(15,335,546)
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	-
Təqdimat valyutasına çevrilmə	1,275,094
31 dekabr 2015-ci il tarixinə cəmi qabaqcadan ödənişlər	13,619,071

Qabaqcadan ödənişlər əsas vəsaitlərin təchizatçılarına ödənilmiş məbləğləri əks etdirir. Qabaqcadan ödənişlər Qrupun aktiv üzrə nəzarəti əldə etdiyi zaman əsas vəsaitlərə köçürülür.

15 Pul Vəsaitləri və Onların Ekvivalentləri və ARMB-də Yerləşdirilmiş Məcburi Ehtiyatlar

	31 dekabr 2015	31 dekabr 2014
Kassa	4,716,146	58,014
ARMB-dəki qalıqlar (məcburi ehtiyat depozitlərindən başqa)	8,498,781	-
Tələb edilənədək bank qalıqları	4,244,616	1,540,258
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	17,459,543	1,598,272

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankındakı (“ARMB”) qalıqlara daxil edilmiş minimal məcburi ehtiyat depozitləri 31 dekabr 2015-ci il tarixinə 121,234 AZN məbləğində məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitlərinin qalıqlarından ibarət olmuşdur.

Qrup müxbir hesablarındakı bütün vəsaitlərdən istifadə etmək hüququna malikdir, bu şərtlə ki, 30 gün müddətində vəsaitlərin gündəlik orta qalığı tələb olunan məcburi ehtiyat məbləğindən daha çox olsun.

Standard & Poor’s beynəlxalq reyting agentliyi Azərbaycan Respublikasına BBB- reytingi təyin etmişdir (2014: BBB-). Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

	2015 Tələb edilənədək bank qalıqları	2014 Tələb edilənədək bank qalıqları
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>		
ARMB-də	8,498,781	
- A- reytingindən A+ reytinginə qədər	55,716	
- BB- reytingindən BB+ reytinginə qədər	296,503	
- B- reytingindən B+ reytinginə qədər	1,159,497	1,540,258
- Reytingsiz Azərbaycan banklarında	2,732,900	
Cəmi tələb edilənədək bank qalıqları	12,743,397	1,540,258

16 Müştərilər və Banklar Tərəfindən Yerləşdirilmiş Depozitlər

	31 dekabr 2015
Müştərilər tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər	
Müddətli depozitlər	38,808,269
Tələb edilənədək depozitlər	4,911,781
Banklar tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər	
Digər banklardakı müxbir hesablar	11,177
Cəmi müştərilər və banklar tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər	43,731,227

31 dekabr 2015-ci il tarixinə müştəri depozitləri üzrə müvafiq olaraq 1,591,805 AZN məbləğində ödənilməli faizlər hesablanmışdır.

Müştəri hesablarının iqtisadi sektorlar üzrə konsentrasiyası aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2015	
	Məbləğ	%
Fiziki şəxslər	31,364,198	72%
Nəqliyyat	9,491,595	22%
İstehsalat	1,982,287	5%
Sığorta	804,092	2%
İnformasiya Texnologiyaları	10,743	0%
Digər	67,135	0%
Cəmi müştəri hesabları	43,720,050	100%

17 Nizamnamə Kapitalı

Qrupun nizamnamə kapitalı yalnız baş müəssisənin nizamnamə kapitalından ibarətdir. Baş müəssisə - “Synergy Group” ASC 25 yanvar 2010-cu il tarixində Azərbaycan Respublikasında açıq səhmdar cəmiyyət kimi dövlət qeydiyyatına alınmışdır. Qrupun təsdiq edilmiş nizamnamə kapitalı hər birinin nominal dəyəri 2 AZN olan (2014: hər bir səhmin nominal dəyəri 2 AZN) 7,500,000 ədəd adi səhmdən (2014: 7,500,000 ədəd adi səhm) ibarət olmaqla, 15,000,000 AZN təşkil edir. Hər bir adi səhm üzrə səhmdara bir səs hüququ verilir. 7 yanvar 2014-cü il tarixində Qrupun səhmdarları əlavə olaraq 35,000,000 AZN məbləğində səhm buraxmaqla, Qrupun nizamnamə kapitalını 50,000,000 AZN-dək artırmaq qərarını təsdiqləmişlər. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə 29,877,050 AZN məbləğində səhmlər Qrupun mövcud səhmdarları tərəfindən ödənilmiş, lakin hələ nizamnamə kapitalı kimi qeydiyyata alınmamış və Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əlavə ödənilmiş kapital kimi tanınmışdır. Qrupun səhmdarları buraxılmış səhmlərin qalan hissəsini səhmlərin buraxıldığı gündən etibarən 4 il 11 ay ərzində almaq hüququna malikdir.

31 dekabr 2015-ci və 31 dekabr 2014-cü il tarixlərinə Baş Müəssisənin səhmdarları aşağıda əks etdirilir:

	31 dekabr 2015			31 dekabr 2014		
	Tədavüldə olan səhmlərin sayı	%	Məbləğ AZN ilə	Tədavüldə olan səhmlərin sayı	%	Məbləğ AZN ilə
Cənab Əşrəf Kamilov	7,425,000	99%	14,850,000	7,425,000	99%	14,850,000
Cənab Səid Əliyev	75,000	1%	150,000	75,000	1%	150,000
Cəmi nizamnamə kapitalı	7,500,000	100%	15,000,000	7,500,000	100%	15,000,000

“Synergy Group” MMC

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

18 Borc Öhdəlikləri

	31 dekabr 2015	31 dekabr 2014
Qısamüddətli borc öhdəlikləri		
ARMB-dən götürülmüş kreditlər	15,000,000	-
Hesablanmış ödəniləcək faizlər	2,653,235	114,234
Qısamüddətli borclar və bank overdraftları	14,058,265	2,137,080
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri		
Atabank ASC-dən götürülmüş uzunmüddətli kreditlər	124,850,412	137,463,500
Azərbaycan İpoteka Fondundan götürülmüş kreditlər – milli valyutada	7,121,862	
Digər dövlət fondlarından götürülmüş kreditlər – milli valyutada	198,740	
Cəmi borc öhdəlikləri	163,882,514	139,714,814

19 Kreditor Borcları

	31 dekabr 2015	31 dekabr 2014
Kreditor borcları	60,791,085	2,418,732
Alınmış əsas vəsaitlər üzrə öhdəliklər	123,944	50,032
Kreditor borclarına daxil olan cəmi maliyyə öhdəlikləri	60,915,029	2,468,764
Alınmış avans ödənişləri	2,916,964	1,098,244
İşçilərə ödəniləcək məbləğlər	478,956	304,207
Sair	2,245,426	417,394
Cəmi kreditor borcları	66,556,375	4,288,609

Kreditor borclarının əhəmiyyətli hissəsi AZN ilə ifadə olunmuşdur.

20 Gəlirlərin Kateqoriyalar üzrə Təhlili

	2015	2014
Faiz gəlirləri	4,838,133	-
Haqq və komissiya gəlirləri	375,549	-
Tikinti materiallarının satışı	11,610,810	5,929,544
Təhsil xidmətlərinin göstərilməsi	3,791,977	4,160,719
İT xidmətlərinin göstərilməsi	2,905,922	2,588,968
Kənd təsərrüfatı məhsullarının satışı	1,154,843	1,159,816
Karton məhsullarının satışı	1,153,168	1,072,463
Sair	1,884,428	1,787,458
Cəmi gəlirlər	27,714,830	16,698,968

21 Satışların və Xidmətlərin Maya Dəyəri

	2015	2014
Faiz xərcləri	1,851,494	-
Haqq və komissiya xərcləri	152,713	-
İşçi heyəti üzrə xərclər	6,108,150	5,575,918
İstifadə edilmiş materiallar	4,438,684	5,132,982
Amortizasiya xərcləri	2,404,698	1,828,327
Bioloji aktivlərin dəyərsizləşməsi	-	965,010
Yığılmış məhsulların ədalətli dəyəri	800,328	916,755
Kommunal xərclər	828,682	385,581
Subpodratçılar tərəfindən göstərilmiş xidmətlər üzrə xərclər	750,128	323,563
Nəqliyyat xərcləri	206,675	229,426
Sair	906,337	214,941
Cəmi satışların və xidmətlərin maya dəyəri	18,447,889	26,882,084

İşçi heyəti üzrə xərclərə 1,101,470 AZN (2014: 1,005,493 AZN) məbləğində sosial sığorta ödənişləri daxildir.

22 İnzibati və Sair Əməliyyat Xərcləri

	2015	2014
Əsas vəsaitlərin dəyərsizləşməsi	192,009	26,656,417
İşçi heyəti üzrə xərclər	7,974,247	8,214,605
Marketing, reklam və tanıtma xərcləri	4,231,455	5,184,450
Amortizasiya xərcləri	2,753,243	3,790,812
Nəqliyyat xərcləri	3,801,505	2,499,159
Mal-material ehtiyatlarının dəyərsizləşməsi	788,557	1,035,041
Debitor borclarının dəyərsizləşməsi	629,562	949,933
Peşəkar xidmət haqları	1,314,235	882,945
Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər	668,255	879,432
İcarə xərcləri	1,223,457	765,142
Mühafizə xərcləri	173,056	439,094
İstifadə edilmiş təsərrüfat materialları	281,146	353,742
Ezamiyyə xərcləri	153,453	335,018
Təmir və texniki xidmət xərcləri	244,545	282,675
Ofis xərcləri	247,767	253,836
Yanacaq xərcləri	220,614	250,897
Bank komissiyaları	288,233	249,888
Kommunal xərclər	222,224	243,773
Əsas vəsaitlərin silinməsi üzrə zərər	7,266	232,596
Sığorta xərcləri	239,031	-
Rəbitə xərcləri	206,816	-
Sponsorluq xərcləri	109,111	-
Təlim xərcləri	2,293	221,153
Araşdırma xərcləri	-	172,584
ƏDV üzrə debitor borcun dəyərsizləşməsi	199,312	-
Sair	1,546,563	1,944,732
Cəmi inzibati və sair əməliyyat xərcləri	27,717,955	55,837,924

İşçi heyəti üzrə xərclərə 1,437,979 AZN (2014: 1,481,322 AZN) məbləğində sosial sığorta ödənişləri daxildir.

23 Maliyyə Xərcləri

	2015	2014
Borc öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri	10,536,092	2,480,693
Kapitalaşdırılmış faiz xərcləri çıxılmaqla	(679,598)	(459,695)
Cəmi mənfəət və ya zərərdə tanınmış maliyyə xərcləri	9,856,494	2,020,998

24 Mənfəət Vergisi

Mənfəət və ya zərərdə qeydə alınmış mənfəət vergisi xərcinə aşağıdakı komponentlər daxildir:

	2015	2014
Cari il üzrə mənfəət vergisi	(2,448,564)	(269)
Təxirə salınmış vergi	(28,825)	232,029
İl üzrə mənfəət vergisi faydası/(xərçi)	(2,477,389)	231,760

24 Mənfəət Vergisi (davamı)

Gözlənilən və faktiki tətbiq edilən vergi xərclərinin üzləşdirilməsi aşağıda göstərilir:

	2015	2014
Vergidən əvvəlki zərər	(73,260,381)	(66,775,972)
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş 20% dərəcə ilə hesablanmalı olan vergi krediti (2014: 20%):	14,652,076	13,355,194
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan xərclərin və ya vergiyə cəlb edilməyən gəlirlərin vergi effekti:		
- Vergidən azad edilən gəlirlər		(155,611)
- Gəlirdən çıxılmayan xərclər	(516,867)	(666,945)
- Gəlirlərinə əsasən vergiyə cəlb edilən müəssisələrin maliyyə nəticələri	(326,620)	(604,399)
Vergitutmadan azad olan müəssisələrin maliyyə nəticələri	(207,578)	
Silinmiş qrupdaxili əməliyyatların effekti	(502,581)	(250,000)
İl üzrə keçmiş illərin tanınmamış vergi zərərləri	(16,878,120)	(5,169,995)
Vergi bazasını azaldan tanınmamış müvəqqəti fərqlər	(4,621,472)	(6,454,381)
Əvvəlki illərdə tanınmamış vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlərin istifadəsi	5,240,703	128,917
Keçmiş illərin tanınmamış vergi zərərlərinin istifadəsi	536,291	
10% dərəcə ilə vergiyə cəlb olunan asılı və bircə müəssisələrin maliyyə nəticələri	146,780	48,980
İl üzrə mənfəət vergisi faydası/(xərçi)	(2,477,388)	231,760

Qrupun gələcək dövrlərə keçirilmiş istifadə olunmamış vergi zərərləri ilə bağlı tanınmamış potensial təxirə salınmış vergi aktivlərinin məbləği 144,405,192 AZN (2014: 61,824,066 AZN) təşkil etmişdir. Gələcək dövrlərə keçirilmiş vergi zərərlərinin istifadə müddəti aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir:

	2015	2014
Gələcək dövrlərə keçirilmiş vergi zərərlərinin istifadə müddəti:		
- 31 dekabr 2016	7,442,886	7,442,886
- 31 dekabr 2017	8,170,246	8,170,246
- 31 dekabr 2018	18,551,485	18,551,485
- 31 dekabr 2019	25,849,975	25,849,975
- 31 dekabr 2020	84,390,600	
Cəmi gələcək dövrlərə keçirilmiş vergi zərərləri	144,405,192	60,014,592

Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə əsasən bir dövrdə yaranmış vergi zərərləri beş ilədək davam edən sonrakı dövrə keçirilə bilər.

BMHS və Azərbaycanın yerli vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir və 20% (2014: 20%) dərəcəsində qeydə alınır.

24 Mənfəət Vergisi (davamı)

	1 yanvar 2015	Mənfəət və ya zərəre xərc/(gəlir) kimi yazılmışdır	31 dekabr 2015
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti və keçmiş illərin vergi zərəri			
Gələcək dövrlərə keçirilmiş vergi zərərləri	68,375	76,435	144,810
İstifadə edilməmiş məzuniyyət günləri üzrə ehtiyat	59,311	(18,394)	(13,261)
Əsas vəsaitlər	2,265	1,853	4,118
Ddebitor borcları	5,133	(44,449)	14,862

Təxirə salınmış vergi aktivi	135,084	15,445	150,529
-------------------------------------	----------------	---------------	----------------

Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Debitor borcları	(48,617)	102,509	53,892
Əsas vəsaitlər	(9,185)	-	(9,185)
Asılı və birgə müəssisələrə investisiyalar	(235,043)	(146,780)	(381,823)
Sair	(47,535)	(1)	(47,535)

Təxirə salınmış vergi öhdəliyi	(340,380)	(44,272)	(384,651)
---------------------------------------	------------------	-----------------	------------------

	1 yanvar 2014	Mənfəət və ya zərəre xərc/(gəlir) kimi yazılmışdır	31 dekabr 2014
--	------------------	--	-------------------

Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti və keçmiş illərin vergi zərəri			
Gələcək dövrlərə keçirilmiş vergi zərərləri	90,320	(21,945)	68,375
İstifadə edilməmiş məzuniyyət günləri üzrə ehtiyat	22,970	36,341	59,311
Əsas vəsaitlər	1,086	1,179	2,265
Ddebitor borcları	(65,283)	70,416	5,133

Təxirə salınmış vergi aktivi	49,093	85,991	135,084
-------------------------------------	---------------	---------------	----------------

Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Mal-material ehtiyatları	87,483	(87,483)	-
Debitor borcları	74,146	(122,763)	(48,617)
Əsas vəsaitlər	(468,445)	459,260	(9,185)
Asılı və birgə müəssisələrə investisiyalar	(186,061)	(48,982)	(235,043)
Sair	6,459	(53,994)	(47,535)

Təxirə salınmış vergi öhdəliyi	(486,418)	146,038	(340,380)
---------------------------------------	------------------	----------------	------------------

Qrupun cari strukturu və Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi baxımından ayrı-ayrı qrup müəssisələrinin vergi zərərləri və cari vergi aktivləri digər müəssisələrin cari vergi öhdəlikləri və vergiyə cəlb olunan mənfəəti ilə əvəzləşdirilə bilməz və müvafiq olaraq vergi zərəri yarandıqda belə vergi hesablanı bilər. Bu səbəbdən təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri yalnız eyni vergi orqanına aid olduqda qarşılıqlı şəkildə əvəzləşdirilir.

25 Təəhhüdlər və Şərti Öhdəliklər

Məhkəmə prosesləri. Adi fəaliyyət gedişində vaxtaşırı olaraq Qrupa qarşı irəli sürülə biləcək iddialarla əlaqədar olaraq Rəhbərlik öz təxminlərinə, daxili və peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq 31 dekabr 2015-ci və 2014-cü il tarixlərinə hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Şərti vergi öhdəlikləri. Azərbaycan Respublikasının vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Qrupun əməliyyatları və fəaliyyəti ilə bağlı bu cür qanunvericiliyə dair rəhbərliyin mövqeyi müvafiq vergi orqanları tərəfindən sual altına qoyula bilər. Bunun nəticəsində Qrupa qarşı böyük məbləğdə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanıla bilər. 31 dekabr 2001-ci il tarixində tamamlanan maliyyə ilindən başlayaraq vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin bu maddəsi prospektiv olaraq tətbiq edilir, yəni 2001-ci ildən əvvəlki maliyyə illərinə aid edilmir. Müəyyən hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Qrup rəhbərliyi hesab edir ki, onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərti düzgündür və vergi, xarici valyuta və gömrük qanunvericiliyi ilə bağlı Qrupun mövqeləri dəyişilməyəcəkdir. Müvafiq olaraq, 31 dekabr 2015-ci il tarixinə potensial vergi öhdəlikləri üzrə hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır (31 dekabr 2014: potensial vergi öhdəlikləri üzrə ehtiyat yaradılmamışdır).

Kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəliklər. 31 dekabr 2015-ci və 2014-cü il tarixlərinə Qrupun binaları və avadanlıqları ilə əlaqədar kapital məsrəfləri ilə bağlı müqavilə öhdəlikləri olmamışdır.

Əməliyyat lizinqi ilə bağlı öhdəliklər. 31 dekabr 2015-ci və 2014-cü il tarixlərinə Qrupun əməliyyat lizinqi ilə bağlı əhəmiyyətli öhdəlikləri olmamışdır.

"Synergy Group" MMC**31 dekabr 2015-ci il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər***(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)***26 Nəzarət Olunmayan İştirak Payı**

Hər bir törəmə müəssisənin Qrup üçün əhəmiyyətli olan nəzarət olunmayan iştirak payı haqqında məlumat aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Fəaliyyət göstərdiyi ölkə (fərqlidirsə, təsis edildiyi ölkə)	Nəzarət olunmayan iştirak payı	Nəzarət olunmayan iştirak payına aid olan səsvermə hüquqları	Nəzarət olunmayan iştirak payına aid olan mənfəət və ya zərər	Törəmə müəssisədə yığılmış nəzarət olunmayan iştirak payı
31 dekabr 2015-ci il tarixində tamamlanan il					
"AAC" MMC	Azərbaycan Respublikası	61%	61%	(44,285,473)	(69,149,458)
"Caspian Agro" MMC	Azərbaycan Respublikası	50%	50%	-	(1,131,571)
"Caspian Coast Winery and Vineyards" MMC	Azərbaycan Respublikası	50%	50%	(941,384)	(1,320,264)
"Azərbaycan Universiteti"	Azərbaycan Respublikası	10%	10%	7,845	9,831
"Zəyəmkəndmaş" ASC	Azərbaycan Respublikası	49%	49%	(84,876)	(1,524,595)
"Caspian Development Bank" ASC		0%	0%	8,446	52,619
"Azorchid" MMC	Azərbaycan Respublikası	30%	30%	21,440	113,671
CƏMI				(45,274,002)	(72,949,767)
31 dekabr 2014-cü il tarixində tamamlanan il					
"AAC" MMC	Azərbaycan Respublikası	61%	61%	(25,350,968)	(24,311,946)
"Caspian Agro" MMC	Azərbaycan Respublikası	50%	50%	(738)	(1,131,571)
"Caspian Coast Winery and Vineyards" MMC	Azərbaycan Respublikası	50%	50%	(4,004,241)	(378,880)
"Azərbaycan Universiteti"	Azərbaycan Respublikası	10%	10%	(34,262)	1,986
"Zəyəmkəndmaş" ASC	Azərbaycan Respublikası	49%	49%	(862,597)	(1,439,719)
"Azorchid" MMC	Azərbaycan Respublikası	30%	30%	89,955	92,230
CƏMI				(30,162,851)	(27,167,900)

"Synergy Group" MMC**31 dekabr 2015-ci il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər***(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)***26 Nəzarət Olunmayan İştirak Payı (davamı)**

31 dekabr 2015-ci və 2014-cü il tarixlərinə qeyd olunan törəmə müəssisələr ilə bağlı ümumiləşdirilmiş maliyyə məlumatları aşağıda göstərilir:

	Cari aktivlər	Uzun- müddətli aktivlər	Cari öhdəliklər	Uzun- müddətli öhdəliklər	Gəlirlər	Mənfəət/ (zərər)	Pul vəsaitlərinin hərəkəti
31 dekabr 2015-ci il tarixində tamamlanan il							
"AAC" MMC	26,404,141	13,929,508	9,493,639	119,500,412	8,016,257	(72,599,133)	440,047
"Caspian Agro" MMC	2,177	4,645	28,402	-	-	-	-
"Caspian Coast Winery and Vineyards" MMC	5,710,693	333,016	211,965	198,076	351,726	(1,882,767)	(1,371)
"Azərbaycan Universiteti"	515,942	884,252	1,062,942	(2,945)	3,795,212	78,448	28,939
"Zəyəmkəndmaş" ASC	9,607,126	15,938,212	9,799,235	-	3,594,553	(173,216)	59,308
"Azorchid" MMC	111,640,008	14,733,931	16,430,818	51,477,571	5,260,816	8,445,550	15,857,072
"Caspian Development Bank" ASC	403,475	25,900	13,591	-	172,671	71,467	(57,044)
CƏMI	154,283,562	45,849,464	37,040,592	171,173,114	21,191,235	(66,059,651)	16,326,951
31 dekabr 2014-cü il tarixində tamamlanan il							
"AAC" MMC	10,526,315	15,689,956	1,808,222	60,000,000	5,929,544	(41,558,964)	(167,418)
"Caspian Agro" MMC	2,177	4,645	28,402	-	-	(1,476)	(596)
"Caspian Coast Winery and Vineyards" MMC	5,693,877	278,464	13,591	11,747,772	271,364	(8,008,482)	(65,738)
"Azərbaycan Universiteti"	1,000,705	767,275	808,551	99,564	4,160,719	(342,620)	(1,436,876)
"Zəyəmkəndmaş" ASC	1,615	17,746,069	2,304,342	-	-	(1,760,403)	1,273
"Azorchid" MMC	336,209	30,420	13,591	-	396,346	299,851	(5,157)
CƏMI	17,560,898	34,516,829	4,976,699	71,847,336	10,757,973	(51,372,094)	(1,674,512)

27 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi

Qrup daxilində risklərin idarə edilməsi funksiyası maliyyə riskləri, əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir. Maliyyə risklərinə bazar riski (o cümlədən valyuta riski, faiz dərəcəsi riski və digər qiymət riskləri), kredit riski və likvidlik riski daxildir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Kredit riski. Maliyyə aləti üzrə bir tərəf öz öhdəliyini yerinə yetirə bilməməsi nəticəsində digər tərəfə maliyyə zərəri vurduqda, Qrup kredit riskinə məruz qalır. Kredit riski Qrupun kredit şərtləri ilə məhsul satışları və maliyyə aktivlərinin yaranmasına səbəb olan qarşı tərəflərlə aparılan digər əməliyyatlar nəticəsində yaranır.

27 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Aktivlərin növləri üzrə Qrupun məruz qaldığı kredit riskinin maksimum səviyyəsi maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin balans dəyəri ilə əks etdirilir:

	31 dekabr 2015	31 dekabr 2014
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (Qeyd 11)	83,711,340	-
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (Qeyd 15)	17,459,543	1,598,272
Debitor borcları (Qeyd 12)	13,522,525	2,917,170
Cəmi balans üzrə risklər	114,693,408	4,515,442
Cəmi kredit riskinin maksimal səviyyəsi	114,693,408	4,515,442

Qrup öz pul vəsaitlərini Qrupun ümumi nəzarətində olan nüfuzlu maliyyə təşkilatında - “Atabank” ASC-də saxlayır. Qrup hesablarının olduğu bankın statusuna daim nəzarət edir. Debitor borcları əsasən yerli müştərilər ilə yaranmış qalıqlardan ibarətdir. Hazırkı maliyyə hesabatlarında artıq tanınmış dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatdan başqa, Qrup mövcud debitorlarla bağlı yüksək kredit riskinə məruz qalmadığını hesab edir.

Bazar riski. Qrup bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan (a) xarici valyuta (b) faiz hesablanan aktiv və öhdəliklər və (c) malların qiymətləri ilə əlaqədar bazar riskinə məruz qalır. Belə bazar risklərinin azaldılmasında əsas məqsəd risklər üzrə mənfəəti optimallaşdıraraq onları tənzimləmək və idarə etməkdir. Qrup malların alınması və satılması ilə bağlı daha düzgün qərarların qəbul edilməsi məqsədilə malların qiymətinə müntəzəm olaraq nəzarət etmək üçün bazar hesabatlarından və daxili ekspertlərdən istifadə edir. Qrup xammal və hazır məhsulların (malların qiymət riski) qiymətləri, xarici valyuta məzənnələri və faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərin Qrupun maliyyə aktivləri, öhdəlikləri və gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə mənfi təsiri ilə əlaqədar bazar qiymətlərindəki dəyişikliklərə məruz qalır.

Valyuta riski. Valyuta riski əsasən gələcək kommersiya əməliyyatlarından, eləcə də aktiv və öhdəliklər funksional valyutadan fərqli valyutada ifadə edildikdə, belə aktiv və öhdəliklərdən yaranır.

Qrupun satışları əsasən daxili bazarda həyata keçirilir və AZN ilə ifadə olunur. Bundan əlavə, monetar aktivlər və monetar öhdəliklərin əhəmiyyətli hissəsi AZN ilə ifadə olunur. Bu səbəbdən Qrupun xarici valyuta məzənnələri üzrə məruz qaldığı risk əhəmiyyətli deyildir.

Faiz dərəcəsi riski. Qrup dəyişkən faizli maliyyə öhdəliklərinə malik deyildir.

Faiz dərəcələrindəki dəyişikliklər əsasən sabit faizli borcların ədalətli dəyərini dəyişdikdə borc öhdəliklərinə təsir göstərir. Rəhbərlik Qrupun məruz qaldığı risklərin sabit və ya dəyişkən faizli olmasını müəyyən etmək üçün rəsmi siyasətə malik deyil. Lakin yeni borc öhdəliklərinin cəlb edilməsi zamanı rəhbərlik ödəniş tarixinədək gözlənilən müddət ərzində həmin borc öhdəlikləri üzrə sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələrinin daha əlverişli olacağına dair qərar qəbul etmək üçün öz mülahizələrindən istifadə edir.

Əmtəə riski. Qrup rəqabətli bazar şəraitində fəaliyyət göstərir. Buna baxmayaraq, rəhbərlik Qrupun əmtəə strukturunu, bazar mövqeyini və rəqabət şəraitini nəzərə alaraq malların qiymətlərindəki dəyişikliklər ilə əlaqədar olaraq əhəmiyyətli riskə məruz qalmadığını hesab edir. Hazırda Qrup qiymətlərdəki hər hansı mümkün dəyişikliklərin təsirini azaltmaq məqsədilə derivativ maliyyə alətlərindən istifadə etmir.

27 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Likvidlik riski. Likvidlik riski Qrupun maliyyə öhdəliklərindən irəli gələn öhdəliklərin yerinə yetirilməsində çətinliklərlə üzləşəcəyi riskdir. Qrup hər gün mövcud olan pul vəsaitlərindən istifadə etmək məcburiyyəti ilə qarşılaşır. Likvidlik riski Qrupun rəhbərliyi tərəfindən idarə edilir. Qrup hər ay pul vəsaitlərinin hərəkətləri üzrə proqnozlara nəzarət edir.

Qrup əsasən borc öhdəlikləri, həmçinin kreditor borclarından ibarət olan davamlı maliyyələşdirmə bazasının saxlanması üçün çalışır. Rəhbərlik, Qrupun likvidlik ehtiyatı üzrə davamlı proqnozlara gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsasən nəzarət edir. Qrupun bütün maliyyə öhdəlikləri qeyri-derivativ maliyyə alətlərindən ibarətdir. Aşağıdakı cədvəldə Qrupun maliyyə öhdəlikləri balans tarixindən müqavilədə nəzərdə tutulan ödəmə tarixinədək qalan dövr üzrə müvafiq ödəmə müddətlərinə görə təsnifləşdirilir. Cədvəldə göstərilən məbləğlər müqavilədə nəzərdə tutulan diskont edilməmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini əks etdirir. Diskontlaşmanın təsiri əhəmiyyətli olmadığı üçün 12 ay ərzində ödənilməli olan qalıqlar təxminən onların balans dəyərində bərabərdir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-12 ay ərzində	1 ildən çox	Cəmi
Öhdəliklər				
Müştərilər və banklar tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər	43,731,227	-	-	43,731,227
Borc öhdəlikləri (Qeyd 18)	10,151,144	45,333,883	152,740,219	208,225,246
Kreditor borcları (Qeyd 19)	53,948,673	6,966,356	-	60,915,029
Cəmi gələcək ödənişlər	107,831,044	52,300,239	152,740,219	312,871,502

31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-12 ay ərzində	1 ildən çox	Cəmi
Öhdəliklər				
Borc öhdəlikləri (Qeyd 18)	823,241	11,021,909	163,902,589	175,747,739
Kreditor borcları (Qeyd 19)	1,259,914	1,208,850	-	2,468,764
Cəmi gələcək ödənişlər	2,083,155	12,230,759	163,902,589	178,216,503

28 Kapitalın İdarə Edilməsi

Qrup idarə olunan cəmi kapitalın nizamnamə kapitalından, əlavə kapital qoyuluşlarından və bölüşdürülməmiş mənfəətdən ibarət olduğunu hesab edir və bunları konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında kapitalda qeydə alır. Kapitalın idarə olunmasında Qrupun məqsədi fəaliyyətin fasiləsizliyini təmin etməklə səhmdarlar üçün müvafiq gəlirlilik səviyyəsini təmin etmək, digər tərəflərin maraqlarını qorumaq və kapital xərclərini azaltmağa imkan verən optimal kapital strukturunu saxlamaqdır.

Qrupun idarə olunan kapital ilə bağlı xüsusi normativ əmsallara riayət etməsi tələb olunmur.

29 Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri

Ədalətli dəyər məcburi satış və ya ləğvetmə halları istisna olmaqla, maraqlı tərəflər arasında cari əməliyyat zamanı maliyyə alətinin mübadilə edilə bildiyi məbləği əks etdirir və ən yaxşı olaraq fəal bazar qiyməti ilə təsdiqlənir.

Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri Qrup tərəfindən mövcud bazar məlumatlarından (əgər mövcud olarsa) və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Lakin, təxmin edilən ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi üçün bazar məlumatlarını şərh edərkən peşəkar mülahizələr irəli sürmək tələb edilir. Azərbaycan Respublikasında inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatına xas xüsusiyyətlər müşahidə olunmaqdadır, lakin iqtisadi şərtlər maliyyə bazarlarında aktivliyin həcmi məhdudlaşdırmaqda davam edir. Bazar qiymətləri köhnəlmiş ola bilər və ya aşağı qiymətlərlə satışın dəyərini əks etdirə bilər və bu səbəbdən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini əks etdirməyə bilər. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən Rəhbərlik bütün mövcud bazar məlumatlarından istifadə edir.

Amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınan maliyyə alətləri. Maliyyə alətləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınır:

	31 dekabr 2015		31 dekabr 2014	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Maliyyə aktivləri				
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	83,711,340	83,711,340	-	-
Banklardan alınacaq vəsaitlər	8,060,610	8,060,610	-	-
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri				
- Kassa	4,716,146	4,716,146	58,014	58,014
- Tələb edilənədək bank qalıqları	4,244,616	4,244,616	1,540,258	1,540,258
ARMB-dəki qalıqlar (məcburi ehtiyat depozitlərindən başqa)	8,498,781	8,498,781	-	-
Kreditlər və debitor borcları				
- Debitor borcları	13,522,525	13,522,525	2,917,170	2,917,170
Cəmi amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınan maliyyə aktivləri	122,754,018	122,754,018	4,515,442	4,515,442

	31 dekabr 2015		31 dekabr 2014	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Maliyyə öhdəlikləri				
- Borc öhdəlikləri	163,882,514	163,882,514	139,714,814	139,714,814
- Müştərilər və banklar tərəfindən yerləşdirilmiş depozitlər	43,731,227	43,731,227	-	-
- Kreditor borcları	60,915,029	60,915,029	2,468,764	2,468,764
Cəmi amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınan maliyyə öhdəlikləri	268,528,770	268,528,770	142,183,578	142,183,578

“Synergy Group” MMC

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

30 Maliyyə Alətlərinin Qiymətləndirmə Kateqoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi

BMS 39, *Maliyyə Alətləri: Tanınması və Qiymətləndirilməsi* Standartına uyğun olaraq, Qrup maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: (a) kreditlər və debitor borcları; (b) satıla bilən maliyyə aktivləri; (c) ödəniş tarixinədək saxlanılan maliyyə aktivləri və (d) mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərdə əks etdirilən maliyyə aktivləri (“MZƏD”). “Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərdə əks etdirilən maliyyə aktivləri” kateqoriyası iki alt-kateqoriyaya bölünür: (i) ilkin tanınma zamanı bu kateqoriyaya aid edilmiş aktivlər və (ii) ticarət üçün maliyyə aktivləri. Bundan əlavə, maliyyə lizinqi üzrə debitor borcları ayrıca kateqoriyada göstərilir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə aktivlərinin növləri ilə yuxarıda qeyd edilən qiymətləndirmə kateqoriyalarının üzləşdirilməsi aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Kreditlər və debitor borcları
AKTİVLƏR	
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (Qeyd 11)	83,711,340
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (Qeyd 15)	17,459,543
Debitor borcları (Qeyd 12)	13,522,525
CƏMI MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	114,693,408

31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə aktivlərinin növləri ilə yuxarıda qeyd edilən qiymətləndirmə kateqoriyalarının üzləşdirilməsi aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Kreditlər və debitor borcları
AKTİVLƏR	
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (Qeyd 15)	1,598,272
Debitor borcları (Qeyd 12)	2,917,170
CƏMI MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	4,515,442

Qrupun bütün maliyyə öhdəlikləri amortizasiya edilmiş dəyərdə qeydə alınır.